

Brüssel, 10.10.2012
COM(2012) 582 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks

Tööstuspoliitika ajakohastatud teatis

{SWD(2012) 297 final}

{SWD(2012) 298 final}

{SWD(2012) 299 final}

SISUKORD

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks.....**Error! Bookmark not defined.**

I.	Partnerlus tugevama euroopa tööstuse nimel.....	3
II.	Poliitiline ja majanduslik taust: tööstuse keskne roll	4
III.	Tugevdatud tööstuspoliitika sambad: investeeringud innovatsiooni, paremad turutingimused, parem juurdepääs kapitalile, inimkapitalile ja oskustele	6
A.	Hõlbustada investeeringuid uutesse tehnoloogiatesse ja innovatsiooni.....	7
1.	Prioriteetsed meetmed	8
i)	Keskkonnasõbraliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiate turud	8
ii)	Progressi võimaldavate tehnoloogiate turud.....	9
iii)	Bioressursipõhiste toodete turud	9
iv)	Säästev tööstuspoliitika, ehitus ja toormaterjalid	10
v)	Keskkonnahoidlikud sõidukid ja laevad	12
vi)	Arukad võrgud	13
2.	Kaasnevad meetmed.....	14
B.	Juurdepääs turgudele.....	16
1.	Kaupade siseturu parandamine.....	16
2.	Ettevõtluse edendamine eesmärgiga muuta siseturg dünaamilisemaks	18
3.	Tehnoloogia siseturg, ühtne patent ja intellektuaalomandi õigused	19
4.	Rahvusvahelised turud	21
C.	Juurdepääs finants- ja kapitaliturgudele.....	23
1.	Avaliku sektori toetus tööstuse juurdepääsu parandamiseks kapitalile	24
2.	Juurdepääs kapitaliturgudele	25
D.	Inimkapitali otsustav roll	26
IV.	Kokkuvõte: haldamine ja eesmärgid.....	28

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Tugevam Euroopa tööstus majanduse kasvuks ja taastumiseks

Tööstuspoliitika ajakohastatud teatis

I. PARTNERLUS TUGEVAMA EUROOPA TÖÖSTUSE NIMEL

Finantsprobleemide jätkumise tingimustes on Euroopal oma reaalmajandust vaja rohkem kui kunagi varem, et toetada majanduskasvu ja töökohtade loomist. ELi tööstus on selle rolli jaoks heas olukorras: Euroopa on liidripositsioonil mitmes strateegilises sektoris, nagu autotööstus, lennundus, inseneriteadus, kosmose- ja keemia- ja farmaatsiatööstus. Tööstustoodang moodustab siiani neli viiendikku ELi ekspordist ning 80 % erasektori investeeringutest teadus- ja arendustegevusse on seotud tootmisega¹.

Siiski survestab jätkuv majanduskriis Euroopa tööstust: toodangut on 10 % vähem kui enne kriisi ning tööstuses on kadunud üle 3 miljoni töökohta. Tarbija- ja ärikindlus on madalal tasemel. Probleemid pangandussektoris muudavad rahastamisvõimalused keeruliseks. Investeeringud on pidurdunud ning tehaseid ähvardab sulgemine.

Selline olukord valitseb ajal, mil innovatsiooni ja tehnoloogilise arengu kiiruse tõttu on maailm tööstusliku läbimurde lävel. Mitmed uued tehnoloogiad on üksteisele lähenemas, et luua alus uuele tööstusrevolutsioonile, mis põhineks rohelisel energial, keskkonnasõbralikul transpordil, uutel tootmismeetoditel, uudsetel materjalidel ja arukatel kommunikatsioonisüsteemidel. Nimetatud valdkonnad muudavad globaalset tööstusmaastikku ning meie konkurendid USAs ja Aasias teevad nendesse sektoritesse suuri investeeringuid. Euroopa vajab uusi investeeringuid tööstusesse, sest usalduse puudumine, turgude ebakindlus, rahastamisprobleemid ja oskuste puudumine on hetkel piduriks.

Euroopa peab 21. sajandil tööstuse rolli suurendama. See on ainus viis kestliku majanduskasvu tagamiseks, kvaliteetsete töökohtade loomiseks ja sotsiaalsete probleemide lahendamiseks. Eesmärgi saavutamiseks on vaja igakülgset visiooni, mis keskenduks investeeringutele ja innovatsioonile, kuid mobiliseeriks Euroopa ettevõtete konkurentsivõime suurendamiseks ka kõik ELi tasandil võimalikud poliitilised hoovad, eelkõige ühtse turu, kaubanduspoliitika, VKEde poliitika, konkurentsipoliitika, keskkonna- ja teaduspoliitika.

Käesoleva teatisega tehakse ettepanek **ELi, liikmesriikide ja tööstuse partnerluseks**, et märgatavalt suurendada investeeringuid uutesse tehnoloogiatesse ning anda Euroopale konkurentsieelis uues tööstusrevolutsioonis. Pärast ulatuslikku konsultatsiooni avalikkusega teeb komisjon ettepaneku ühiselt keskenduda investeeringutele ja innovatsioonile **kuues prioriteetses valdkonnas**: arenenud tootmistehnoloogiad, progressi võimaldavad tehnoloogiad, bioressursipõhised tooted, kestlik tööstus- ja ehituspoliitika ning toormaterjalid, keskkonnasõbralikud sõidukid ja arukad võrgud.

¹ Tööstustegevus mõjutab oluliselt ka teiste sektorite toodangut ja tööhõivet. Iga tööstuses loodud 100 töökohta kohta luuakse hinnanguliselt 60–200 uut töökohta muudes majandusharudes, sõltuvalt sektorist. Vt lisatud talituste töödokument.

Komisjon koostab iga valdkonna tarbeks oma lähenemisviisi, luues selleks spetsiaalsed partnerlusel põhinevad rakkerühmad. Komisjon näitab, kuidas EL kavatseb kasutada poliitilisi hoobi Euroopa tööstuse taastamiseks, kasutades selleks integreeritult kõiki kättesaadavaid vahendeid. Eesmärk on, et tööstus täidab oma rolli, tehes vajalikud investeeringud ja luues tooted, ning liikmesriigid ja kohalikud ametiasutused kohandavad neid prioriteete vastavalt oma riigi vajadustele². Liikmesriikide ja ELi regioonide vahel esinevaid konkurentsivõime erinevusi aitaks vähendada ka tööstuse ja ametiasutuste ühised meetmed.

Käesolevas dokumendis esitatud meetmetega soovitakse tuua uut dünaamikat paljutöotavatesse kasvuvaldkondadesse, eelkõige **ühtsele turule** ja **rahvusvahelistele turgudele**. Ei ole võimalik stimuleerida uusi investeeringuid, kui on kahtlusi müügivõimalustes või hirm tehnoloogilise oskusteabe ebaseadusliku omastamise ees. Sise- ja välisurgude potentsiaali vabastamisel on juba saavutatud märkimisväärset edu ettevõtete turulepääsu võimaluste parandamisega. Seepärast keskendub komisjon teatavatele teemadele, kus on veel märkimisväärset parandamisruumi: kulude vähendamine, kindluse suurendamine, ettevõtlikkuse toetamine ning intellektuaalomandi kaitsmine.

Lisaks käsitleb komisjon kahte valdkonda, mida majanduskriis ja kiiresti muutuv tööstusmaastik on nõrgendanud. Investeeringud innovatsiooni ei ole võimalikud ilma rahastamiseta. Majanduskriis ja pangandussektori raskused on avaldanud negatiivset mõju **reaalmajandusele laenamisele** ning käesolevas teatises pakutaksegi välja mitmeid meetmeid olukorra parandamiseks. Lisaks ei saa uusi tehnoloogiaid arendada ja turule tuua, kui Euroopa töötajatel puuduvad **vajalikud oskused**. Seepärast tugevdab komisjon oma strateegiat mitme meetmega, mis annaksid eurooplastele vajalikud oskused tuleviku jaoks ning lihtsustaksid tööstuse restruktureerimist.

Käesolevas teatises esitatud uuendatud tööstusstrateegia tulemusena loodab komisjon tööstuse rolli Euroopas suurendada, **kasvatades 2020. aastaks tööstuse osakaalu SKPst praeguselt 16%-lt³ 20%-ni**. Selle arengu mootoriks peaks olema investeeringute märkimisväärne taastumine (kapitali kogumahutus põhivarasse ja investeeringud seadmetesse), kaubavahetuse laienemine siseturul (eesmärgiks 25 % SKPst 2020. aastal) ning kolmandatesse riikidesse eksportivate VKEde arvu oluline suurenemine.

II. POLIITILINE JA MAJANDUSLIK TAUST: TÖÖSTUSE KESKNE ROLL

Käesoleva teatise aluseks on dokument „Üleilmastumise ajastu integreeritud tööstuspoliitika”,⁴ mille komisjon strateegia „Euroopa 2020” osana 2010. aastal vastu võttis ning mida käesoleva teatisega ka uuendatakse. Kõnealune dokument keskendus tööstuse konkurentsivõime tugevdamisele, et toetada majanduse taastumist ning võimaldada üleminekut vähese CO₂-heitega ja ressursitõhusale majandusele. 2010. aastal vastu võetud strateegiline lähenemisviis on jätkuvalt sobilik pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks ning selle rakendamine on olnud edukas⁵. Siiski on majanduskriisi **ränk mõju mitmele**

² Vt riigipõhised soovitusel, mis on lisatud 30. mai 2012. aasta dokumendile COM(2012)299 „Stabiilsus-, kasvu- ja tööhõivemeetmed”.

³ Manufacturing % of GDP at factor cost, 2011: *Eurostat (nama_nace_10_c)*

⁴ KOM (2010) 614.

⁵ Vt talituste töödokument SWD(2012) 297 nende meetmete üksikasjaliku rakendamise kohta.

liikmesriigile, sellest tulenev majandusseisak ELis ning maailmamajanduse halvenenud väljavaade **põhjustanud vajaduse tööstuspoliitika kiireks vahepealseks läbivaatamiseks**⁶.

Tänavuses iga-aastases majanduskasvu analüüsis rõhutati kasvu toetavate meetmete vajadust selleks, et kiirendada majanduse taastumist, püsida ühes tempos meie peamiste konkurentidega ning liikuda strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide suunas. Mitmel 2011. ja 2012. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu istungil nõuti meetmeid käesolevas teatises käsitletud valdkondades. President Barroso tegi teatise avalikuks oma 12. septembril 2012 peetud kõnes Euroopa Liidu olukorra kohta. Uuendatud tööstusstrateegia on osaliselt vastus nendele soovidele, eelkõige pärast majanduskasvu ja töökohtade loomise kokkulepet Euroopa Ülemkogus 2012. aasta juunis.

Tööstusele pööratav poliitiline tähelepanu põhineb arusaamal, et **tugev tööstusbaas on rikka ja majanduslikult eduka Euroopa jaoks ülioluline**. On äärmiselt vajalik stimuleerida majanduse taastumist, luua kvaliteetseid töökohti ning tugevdada meie üleilmset konkurentsivõimet. Tööstus võib oluliselt suurendada tootlikkust, mida on vaja kestliku majanduskasvu taaskäivitamiseks: tööstuse tootlikkus on suurenenud 35 % alates kriisi raskemast hetkest 2009. aastal. Lisaks võib ainult tööstus parandada majanduse energia- ja ressursitõhusust globaalse ressursivähesuse lävel ning aidata leida lahendusi ühiskondlikele väljakutsetele.

Praegu on kiiresti vaja uusi investeeringuid, et stimuleerida majanduse taastumist ning tuua tehastesse tagasi innovatsioon ja uued tehnoloogiad. Kui Euroopa ei suuda sammu pidada investeeringutega nende tehnoloogiate kasutuselevõtuks ja levitamiseks, siis on tema konkurentsivõime tulevikus tõsiselt ohus. Investeeringute väljavaade on siiski kehvapoolne⁷. Ajavahemikul 2008–2011 vähenesid investeeringud 2,5 protsendipunkti võrra SKPst ning praegused majandusprognoosid ennustavad üksnes aeglast taastumist. Investeeringute taaselustamine nõuab ärikindlust, turunõudlust, rahastamist ja oskusi, mis moodustavad ka meie poliitika neli sammast.

Järjest olulisemaks muutub ka soodne ja kindel juurdepääs energiale ja toormaterjalile, sest need moodustavad paljudes tööstusharudes märkimisväärse kuluosa. Euroopa tööstuse jaoks kallinesid energiahinnad ajavahemikus 2005. aastast 2012. aasta alguseni realselt 27 %, mis on rohkem kui enamikus muudes tööstusriikides, eriti aga USAs. Elektrienergia hinnad on Euroopa tööstuse jaoks keskmiselt kallimad kui muudes tööstusriikides, näiteks USAs, Kanadas, Mehhikos ja Koreas, ning see vahe on viimasel kümnendil suurenenud⁸. *Tulevase energiapoliitika väljatöötamisel tuleb hoolikalt arvesse võtta Euroopa energiahinna mõju. Selles valdkonnas on põhilisteks elementideks täielikult toimiva energia siseturu tõhus rakendamine, suuremad investeeringud energiataristusse, energiaallikate jätkuv mitmekesistamine ning suurem energiatõhusus.*

⁶ Käesolevale teatisele on lisatud töödokument 2010. aasta teatise rakendamise kohta ning tõendid käesolevas teatises esitatud poliitiliste meetmete toetuseks. Täiendavat tuge pakuvad 2012. aasta konkurentsivõime aruanne ning dokument „Report on Member State competitiveness Performance and Policies”, mis põhineb ELi toimimise lepingu artiklil 173. Käesoleva teatise koostamisel on peetud põhjalikke diskussioone liikmesriikide ja sidusrühmadega ning konsultatsiooni avalikkusega. Lisateavet saadi 29. mail 2012. aastal Brüsselis toimunud tööstusinnovatsiooni konverentsilt „Mission Growth”.

⁷ Vt ECFIni prognoos kevadel 2012:

http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2012/ee1upd_en.htm

⁸ Rahvusvaheline Energiaagentuur: Energy Prices and Taxes, Second Quarter 2012

Tööstustoodangu konkurentsivõime sõltuvus palgaerinevustest hakkab tulevikus järk-järgult vähenema,⁹ mistõttu on **ELi tööstusel head väljavaated taastada Euroopa atraktiivsus tootmiskohana**, eeldusel et suudetakse kasutada võimalusi, mida pakuvad uued tehnoloogiad ja ELi turu suurus.

III. TUGEVDATUD TÖÖSTUSPOLIITIKA SAMBAD: INVESTEERINGUD INNOVATSIOONI, PAREMAD TURUTINGIMUSED, PAREM JUURDEPÄÄS KAPITALILE, INIMKAPITALILE JA OSKUSTELE

Komisjon pakub välja ennetava lähenemisviisi tööstuspoliitikale, mis põhineb järgmisel neljal põhielemendil.

1. EL peab looma õiged raamtingimused, et **stimuleerida uusi investeeringuid**, kiirendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ning suurendada energiatõhusust. Nendeks oleks tehnilised eeskirjad ja siseturu reeglid, samuti nendega kaasnevad meetmed, nagu taristuprojektid ning teadus- ja arendustegevuse / innovatsiooni projektid. Esimese sammuna on käesolevas teatises esitatud **kuus prioriteetset valdkonda**, mis nõuavad kiiret tegutsemist.
2. Teiseks on vaja kiiresti parandada **siseturu** toimimist. Need parandused esitatakse käesolevas teatises ja II ühtse turu aktis ning neid on ka kajastatud liikmesriikidele Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhistes soovitusetes. Parandused aitavad hoogustada kaubandust siseturul. **Rahvusvaheliste turgude** avanemine aitab samuti taastumist kiirendada. Tärkava turumajandusega kiiresti kasvavad riigid pakuvad ELi ettevõtetele, eriti VKEdele, uusi ekspordivõimalusi.
3. Investeeringud ja innovatsioon ei ole võimalikud ilma asjakohaste **rahastamisvõimalusteta**. Juba on kasutatud avalikke ressursse, et säilitada investeeringud innovatsiooni, eelkõige VKEde puhul. Siiski suudab vaid erakapitali kaasamine tagada sellise taseme ja kestlikkuse, mida on vaja ELi ettevõtete investeeringute rahastamiseks. ELi konkurentsivõime seisukohast on seega ülimalt oluline kapitaliturgudele juurdepääsu parandamine.
4. Tööstuspoliitika edukuse võtmeks on kaasnevad meetmed, mis suurendavad investeeringuid **inimkapitali ja oskustesse**. Poliitikad, mis on suunatud töökohtade loomisele, ning vahendid, mis aitavad prognoosida oskuste vajadust, on vajalikud tööjõu ettevalmistamiseks tööstuse muutuste jaoks.

Kõnealune lähenemisviis keskendub nende raamtingimuste parandamisele, mis tugevdavad ELi tööstuse kasvupotentsiaali. Ollakse täiesti teadlikud konkurentsi edendamise vajadusest, et tagada ressursside tõhus jaotus ning dünaamiline majandus. Riiklik sekkumine peaks looma õige turukeskkonna ning võimaldama parandusmeetmeid turuprobleemide korral. Tööstus peab ise välja arendama oma konkurentsieelised ja tugevused. Tööstuspoliitika eesmärk on tugevdada konkurentsivõimet, kuid oma edu või ebaedu eest maailmaturul vastutavad ettevõtted alati ise.

⁹ Vt Boston Consulting Group: „US manufacturing nears the tipping point”, märts 2012.

A. Hõlbustada investeeringuid uutesse tehnoloogiatesse ja innovatsiooni

Teadus- ja arendustegevus on ettevõtete innovatsiooni kõige olulisem tegur. Komisjon peab teadus- ja arendustegevust prioriteediks, nagu on sätestatud strateegilises juhtalgatuses „Innovaatiline liit”¹⁰. Hoolimata sellest, et **Euroopa teadustegevus on olnud kõrgel tasemel ning arendanud välja palju üleilmselt kasutatavaid uusi tehnoloogiaid, ei ole me alati olnud edukad, kui edukat teadustegevust on vaja muuta tööstuslikuks konkurentsieeliseks.** Kõnekas näide on liitumakud, kus Euroopa firmad omavad rohkem kui 30 % asjaomastest patentidest, kuid nende akude tootmist ELis ei toimu.

Investeeringud uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja levitamise algetapis annavad meile tehnoloogilise edumaa, tagades selle, et Euroopa saab oma innovatsioonist kasu majanduskasvu ja töökohtadega. **Esimese turuletulija eelis** võib suurendada tootlikkust, ressursitõhusust ja turuosa. Kahjuks selgus sidusrühmadega konsulteerimise käigus, et ebakindlus uute turgude tulevase arengu suhtes mõjub pärssivalt ärikindlusele ja pidurdab investeeringuid. Seetõttu on oluline uute turgude ebakindlust vähendada, luues selleks **lihtsa, stabiilse ja prognoositava pikaajalise raamistiku** siseturu eeskirjadest, standarditest ja muudest õigusaktidest.

Pärast ulatuslikku konsultatsiooni avalikkusega ja analüüsi on välja valitud kuus kiiresti arenevat valdkonda prioriteetseteks meetmeteks. Need prioriteetsed meetmed mõjutavad positiivselt nii lühiajalist kui ka keskpikka majanduse taastumist ning mõjutavad oluliselt ka ELi pikaajalist majanduskasvu. Kõnealuste meetmetega luuakse tööstustaristu, mida on vaja nn **kolmanda tööstusrevolutsiooni** jaoks¹¹. Sellise taristu abil saab luua tuhandeid uusi ettevõtteid ja miljoneid uusi töökohti ning moodustada kestliku maailmamajanduse baasi 21. sajandil. Prioriteetsed meetmed hõlmavad keskseid komponente, mida on vaja uue tööstusühiskonna jaoks, kus uued energia-, info- ja tootmistehnoloogiad muudavad tööstuslikku tootmist ja turgusid. Mitte kuskil mujal ei ole mõju tugevam kui nendes kuues prioriteetses valdkonnas. Investeeringud kõnealuste valdkondade uutesse tehnoloogiatesse aitavad saavutada strateegia „Euroopa 2020” kestliku ja kõrge tööhõivega majanduse eesmärgi.

Prioriteetsed valdkonnad on tihedalt seotud ühtekuuluvuspoliitika investeeringuvaldkondadega ajavahemikus 2014–2020¹². Kõikide puhul on tegemist turgudega, kus uued tehnoloogiad võivad pakkuda uusi tooteid või suurendada tootlikkust. Kõnealused uued tehnoloogiad muudavad revolutsiooniliselt inseneriteadust (nt arukad materjalid), kujundavad ümber tootmise (nt 3D printimine) ning pakuvad uusi aluspõhimõtteid traditsioonilistele turgudele, nt arukad võrgud, keskkonnasõbralikud sõidukid ja bioplastid. Seepärast peavad liikmesriigid neid arvestama nii oma tööstuspoliitikas kui ka piirkondade sotsiaalse ühtekuuluvuse ja majandusliku arengu strateegiates.

Loomulikult ei tähenda nende prioriteetidele keskendumine, et eiratakse teiste sektorite praegust tööd 2010. aastal määratletud tööstuspoliitika juhtalgatuse raames. Näiteks strateegia LeaderSHIP 2015 läbivaatamine aitab parandada ELi laevaehitustööstuse konkurentsivõimet, mis omakorda edendab kestlikku meretransporti, taristut ning mereenergia tootmist. Euroopa

¹⁰ Strateegiline juhtalgatus „Innovaatiline liit”, KOM(2010)546, 6. oktoober 2010.

¹¹ Vt Rifkin J. „The Third Industrial Revolution: How Lateral Power Is Transforming Energy, the Economy, and the World” Palgrave MacMillan, New York 2011.

¹² Ühtekuuluvuspoliitika 2014–2020: Investeeringud majanduskasvu ja töökohtadesse, KOM(2011)614, 6. oktoober 2011.

terasesektori tulevikku käsitlev kõrgetasemeline ümarlaud määratleb faktorid, mis mõjutavad kõnealuse tööstusharu konkurentsivõimet, ning avaldab konkreetseid soovitusi konkurentsivõime säilitamiseks. Sellist ennetavat lähenemisviisi tööstuspoliitikale laiendatakse ka muudesse võtmevaldkondadesse, nagu loovtööstus, kosmos, tervishoiutehnoloogiad, eelkõige vananeva elanikkonna jaoks, meditsiinivahendid ja turism.

1. Prioriteetsed meetmed

i) Keskkonnasõbraliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiate turud

Arenenud tootmistehnoloogiad, mis võimaldavad keskkonnasõbralikku tootmist, on uue tööstusrevolutsiooni oluline osa. Näiteks 3D printimine võimaldab toota oluliselt väiksemaid koguseid, kui on praegu majanduslikult mõttekas, võimaldades uute nišitoodete tootmist madala hinnaga ning avades uusi turuvõimalusi innovaatilistele VKEdele. Tulevikutehased hakkavad energiat ja materjale tarbima väga säästlikult, kasutama taastuvaid ja ringlussevõetavaid materjale ning järjest enam üle minema kestlikele ärimudelitele, nagu tööstussümbioos, mis aitab taaskasutada materjale ning kaotsiminevat soojust ja energiat. Kõnealused tehnoloogiad kujutavad endast olulist äri võimalust, mille **globaalne turg võib 2020. aastaks kahekordistuda üle 750 miljardi euron**. ELi tööstus on nende tehnoloogiate valdkonnas juba praegu maailmas liidrite hulgas, omades turuosa üle 35 %¹³ ning üle 50% patentidest¹⁴.

ELi ja liikmesriikide poliitikat ning sidusrühmade pingutusi saaks paremini koordineerida spetsiaalse keskkonnasõbraliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiate rakkerühma kaudu. Selline rakkerühm võimaldaks juhtimist ja koordineerimist ning tagaks avaliku ja erasektori partnerluste tulemuste laiemat levitamist ja turustamist. See aitaks ka edendada innovaatilisi meetmeid nõudluse poolel,¹⁵ sealhulgas õigeaegset siseturu reguleerimist ja standardimist ning innovaatilisi riigihankeid.

Kulukad ja kõrge riskiga investeeringud kontseptsiooni tõestamise näidisprojektidesse ja katsetootmisliinidesse vajavad õigeaegse turustamise tagamiseks avaliku ja erasektori partnerlusi tööstusega ELi tasandil. Olulist rolli mängivad avaliku ja erasektori partnerlused programmi Horisont 2020 raames, nt robotika ja kestlikele protsessidele tugineva tööstuse valdkonnas, samuti progressi võimaldavate tehnoloogiate näidisprojektid. Olulisel kohal on ka innovaatilised vähese CO₂-heitega energia näidisprojektid ning vähese CO₂-heitega jätkusuutliku tööstuse toetuskava (SILC), millega toetatakse innovatsiooni kasvuhoonegaaside heite tõhusal vähendamisel.

Komisjon hakkab 2013. aastal juhtima keskkonnasõbraliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiate rakkerühma, et edendada nende tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu Euroopa tööstuses. Pärast tööstusharuga konsulteerimist hindab komisjon võimaliku avaliku ja erasektori partnerluse mõju kestlikele protsessidele tugineva tööstuse valdkonnas.

¹³ Roland Berger „GreenTech Made in Germany: update 2012”

http://www.rolandberger.com/media/pdf/Roland_Berger_Umbau_Energiesystem_20120208.pdf

¹⁴ „European Competitiveness Report 2010” SEK(2010) 1272

¹⁵ Vt mõiste kohta „Trends and challenges in demand-side innovation policies in Europe” veebisaidilt http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/itemdetail.cfm?item_id=5532&lang=en&tpa_id=135

Liikmesriike kehtutatakse edendama arenenud tootmistehnoloogiate turustamist ja kasutuselevõttu ning tegema piiriülest koostööd, võttes arvesse riikide spetsialiseerumist ja vajadusi.

ii) Progressi võimaldavate tehnoloogiate turud

Progressi võimaldavate tehnoloogiate (mikro- ja nanoelektronika, uudsed materjalid, tööstuslik biotehnoloogia, fotoonika, nanotehnoloogia ja arenenud tootmissüsteemid) üleilmne turg kasvab prognooside kohaselt 2015. aastaks üle 50% – 646 miljardilt eurolt üle 1 triljoni euroni, mis moodustab umbes 8 % ELi SKPst. Euroopa on progressi võimaldavate tehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse globaalne liider, kelle osa maailma patentidest on üle 30%. Siiski on EL minevikus tihti olnud oma kaubanduspartneritest aeglasem teadustegevuse muutmisel turustatavateks toodeteks ja teenusteks.

2012. aasta juunis avaldatud teatises¹⁶ sätestati ELi strateegia progressi võimaldavatel tehnoloogiatel põhinevate toodete kiiremaks arendamiseks ja tööstuslikuks kasutuselevõtuks. Uus strateegia tugineb neljale sambale: ELi poliitikavahendite vastuvõtmine ja tõhustamine; ELi ja liikmesriikide poliitikate parem koordineerimine, et saavutada sünergiat ja vastastikust täiendavust; asjakohaste ja sihtotstarbeliste juhtimisstruktuuride loomine nii komisjoni sees kui ka väljaspool seda, et tagada tõhus rakendamine ning olemasolevate kaubandusmeetmete mobiliseerimine, et tagada aus konkurents ja võrdsed rahvusvahelised tingimused. Tähelepanu tuleb pöörata ka innovaatiliste toodete siseturu arendamisele, et propageerida teaduse ja tehnoloogiaga seotud oskusi ning õhutada progressi võimaldavate tehnoloogiatega seotud ettevõtlikkust¹⁷. On vaja uurida, kuidas on kõige parem säilitada ja arendada progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa pakkumise baasi, nt komponentide puhul, mida kasutatakse telekommunikatsiooni ja infotehnoloogia sektoris.

Komisjon rakendab progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegiat, tagades parema koordineerimise ELi ja liikmesriikide tehnoloogiapoliitika vahel, rahastades olulisi näidisprojekte, katsetootmisliine ja valdkondadevahelisi progressi võimaldavate tehnoloogiate projekte ning arendades õigeaegselt välja nendel tehnoloogiatel põhinevate toodete siseturu. Asjakohaste Euroopa innovatsioonipartnerluste oluliseks osaks on tagada progressi võimaldavate tehnoloogiate tööstuslik kasutuselevõtt.

Liikmesriike ja piirkondi kutsutakse kasutama arukat spetsialiseerumist käsitlevaid teadusuuringute ja innovatsioonistrateegiaid, toetama arendustegevusega seotud uuringuid (k.a katsetootmisliine ja näidisprojekte) ning edendama koostööd kogu väärtusahela ulatuses.

iii) Bioressursipõhiste toodete turud

Bioressursipõhised tootmisharud kasutavad taastuvaid ressursse või on oma tootmisprotsessi korraldanud bioressursipõhiselt. Bioressursipõhistel toodetel on tööstusliku konkurentsivõime ja keskkonna seisukohalt palju eelised. Fossiilkütusel põhinevate protsessidega võrreldes tarbib bioressursipõhine tootmine vähem energiat, selle käigus paiskub atmosfääri vähem süsinikdioksiidi ja lenduvaid orgaanilisi ühendeid ning tekib vähem mürgiseid jäätmeid.

¹⁶ „Progressi võimaldavate tehnoloogiate Euroopa strateegia – võimalus majanduskasvuks ja uuteks töökohtadeks” COM(2012)341

¹⁷ Progressi võimaldavad tehnoloogiad on prioriteetne valdkond ka laenude andmise puhul, mis on võimalikus osutunud seoses EIP kapitali suurendamisega.

Bioressursipõhiste protsesside abil on võimalik vähendada kulusid ja parandada keskkonnatoimet. ELi bioressursipõhiste keemiatoodete (sh bioplasti, biomäärdeainete, biolahustite, biopindaktiivsete ainete ja keemiatööstuse tooraine) maht suureneb 2020. aastaks hinnanguliselt 5,3 % võrra aastas – seega oleks selle valdkonna **туру väärtus 40 miljardit eurot** ning juba ainuüksi biokeemiatööstuses loodaks rohkem kui 90 000 töökohta¹⁸.

Bioressursipõhiste toodete siseturu loomine eeldab standardite väljatöötamist ja eeskirjade ajakohastamist¹⁹. Euroopa Standardikomitee (CEN) on juba alustanud tööd standardimisvõlutuste andmiseks biokütuse ja bioressursipõhiste toodete jaoks üldiselt ning ka erivõlutuste andmiseks biopolümeeride, biomäärdeainete, biolahustite ja biopindaktiivsete ainete jaoks²⁰.

Majanduskasvu toetavat bioressursipõhist tööstust käsitleval ühisel tehnoloogiaalgatusel põhineva institutsioonilise avaliku ja erasektori partnerluse abil saaks võimendada erasektori investeeringuid, hõlbustada biomassitarnete tõhusat ja säästvat suurendamist, toetada biokütuse rafineerimistehaste suuremahulisi näidisprojekte, edendada keskkonnahoidlikke riigihankeid ning töötada välja uusi bioressursipõhiseid tooteid ja materjale. Innovatiivsed protsessid ja tehnoloogiad soodustavad seni kasutamata põllukultuurijääkide ja veeorganismide biomassi kasutuselevõttu.

Komisjon rakendab biomajanduse strateegiat ja edendab bioressursipõhiste toodete turgu, toetab standardite väljatöötamist ja nende rahvusvahelist tunnustamist, edendab toodete märgistamist ja keskkonnahoidlikke riigihankeid ning töötab koos tootmisharuga välja üksikasjalikud ettepanekud biomajanduse avaliku ja erasektori partnerluse tarbeks (alates 2013.–2014. aastast).

iv) Säästev tööstuspoliitika, ehitus ja toormaterjalid

Kulude vähendamine, energia- ja ressursitõhususe suurendamine ning jäätmete hulga vähendamine parandavad ehitussektori konkurentsivõimet. Elamutes ning kommerts- ja avaliku sektori ehitistes kasutatav energia moodustab 40 % energia lõpptarbimisest ELis ning suurendab seega CO₂-heite hulka ja õhusaastet. Elamute ja avaliku sektori hoonete energiatõhususse tehtavad uued investeeringud suurenevad tulevikus märkimisväärselt ja jõuavad **2020. aastaks** eeldatavasti tasemele **25–35 miljardit eurot aastas**²¹. Lisaks on tehtud ettepanek suunata oluline osa struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide vahenditest vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku toetamiseks.

Säästvate ehitustoodete, -protsesside ja -tööde tarvis on vaja uusi Euroopa standardeid, et säiliks nii toodete kui ka teenuste ühtne siseturg. ELi ehitusteenuste rahvusvahelist konkurentsivõimet saaks parandada muu hulgas sellega, et tagatakse ehitusstandardite eurokoodeksite rahvusvaheline kasutuselevõtmine. Energiatõhusate ehitistega seotud avaliku ja erasektori partnerlus peaks kiirendama teadusuuringute rakendamist turul.

Uues ökodisaini direktiivis²² on sätestatud paljude energiamõjuga toodete, sh mootorite, pumpade, ventilaatorite ja jahutite suhtes kohaldatavad nõuded. Muude kodumasinade ja

¹⁸ Europe Innova aruanne „Assessment of the Bio-based Products Market Potential for Innovation” 2010

¹⁹ „Innovatsioon ja jätkusuutlik majanduskasv: Euroopa biomajandus”, COM (2012) 60, 13.2.2012.

²⁰ <http://www.cen.eu/cen/Sectors/Sectors/Biobased/Pages/default.aspx>

²¹ „Impact Assessment of Energy Efficiency Directive” SEK(2011) 779, 22.6.2011.

²² http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/index_en.htm

tööstustoodete suhtes kohaldatavad meetmed on praegu koostamisel. Kuigi seni on keskendunud peamiselt energiale, nähakse direktiiviga ette positiivsed muudatused kõikide keskkonnaaspektide, muu hulgas materjalitõhususe osas. Direktiivi kohaldamisala laiendatakse järk-järgult suuremale hulgale suure keskkonnamõjuga tööstustoodetele.

Samuti on vaja meetmeid, et arendada edasi kogu ELi hõlmavat jäätmete ringlussevõtu turgu ning liikuda suletud majandusahela suunas. Turgude arengut toetaksid ka uued Euroopa standardid ringlussevõetud materjalide (nt metall, puu ja tekstiil) kvaliteeditaseme kohta. Ringlussevõtu-, lammutus- ja sorteerimistehnoloogiate vallas vajatakse konkreetsete rakenduste jaoks kiiresti uusi näidisprojekte, nagu pilootprojekt RECAP plastisegude tõhusamaks ringlussevõtmiseks. Jäätmekäitluse ja ressursihalduse valdkonna uudseid tehnoloogiaid saaks tutvustada heade tavade vahetamise teel. Ühtekuuluvus- ja struktuurifondide ning muude avaliku sektori rahastamis- ja toetuskavade ning hinnasignaalide kaudu tuleks jäätmepeletuse asemel üha enam toetada ringlussevõttu, uuendamist ja korduskasutamist.

Oluline tegur Euroopa Liidu tööstuse konkurentsivõime suurendamisel on juurdepääs mittepõllumajanduslikule ja mitteenergiamahukale toormele. Innovatsiooni abil saab vähendada tarnimisega seotud survet. Seda on võimalik saavutada, kui töötatakse välja uued kaevandamis- ja töötlemismeetodid (k.a merepõhjast kaevandamise meetodid), luuakse tooted kvaliteetse ringlussevõtu lihtsustamiseks ning soodustatakse kasulike materjalide eraldamist olmeprügist (ingl k *urban mining*). EL peab parandama liikmesriikidevahelist toormaterjale käsitlevat koostööd ja teabevahetust, et saavutada kriitiline mass, mis on vajalik suletud ahela rakenduste väljatöötamiseks toormaterjalide väärtusahelate jaoks. Tooraineid käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus²³ koondab kõik asjaomased sidusrühmad, et kiirendada tehnoloogiliste ja muude rakenduste turul kättesaadavaks tegemist. Komisjon koostab selle strateegilise rakenduskava alusel tegevuskava.

Säästvate ehitustoodete ja -protsesside jaoks töötatakse välja uued Euroopa standardid ning edendatakse eurokoodeksite rahvusvahelist kasutuselevõttu osana ehitussektori jätkusuutliku konkurentsivõime tegevuskava rakendamise koostöös kolmepoolse strateegilise foorumiga²⁴ (2013–2014).

Selleks et kiirendada uuringutulemuste rakendamist turul, tehakse energiatõhusate ehitistega seotud avaliku ja erasektori partnerluse algatuse raames ning säästvaid hooneid käsitlevas teatises (2013) ettepanekud konkreetsete meetmete võtmiseks.

Komisjon rakendab spetsiaalseid ökodisaini määrusi tööstustoodete suhtes (eelkõige selliste toodete suhtes, millel on olulusringi jooksul oluline keskkonnamõju); toetab ökodisainiga seotud poliitiliste eesmärkide kiiremat ja odavamalt saavutamist vabatahtlike sektorisiseste kokkulepete kaudu; vaatab läbi energiamärgistuse direktiivi ja ökodisaini käsitlevate direktiivide teatavad aspektid, et suurendada nende tulemuslikkust ning toetab Euroopa ettevõtlusvõrgustiku kaudu ökodisaini käsitlevaid nõuandeteenuseid, et paremini vastata VKEde vajadustele (alates 2012. aastast).

²³ „Toorainete kättesaadavus Euroopa heaoluks tulevikus – Ettepanek tooraineid käsitlevaks Euroopa innovatsioonipartnerluseks”, COM(2012) 82.

²⁴ Esitatud teatises „ELi ehitussektori ja selle ettevõtete jätkusuutliku konkurentsivõime strateegia”, COM(2012) 433.

Komisjon jätkab stabiilse ringlussevõttuturu arendamist ja suurendab kogumise määrasid ELi jäätme poliitika teatavate aspektide kavandatud läbivaatamise kaudu (2014) ning analüüsides olemasolevaid tootja laiendatud vastutuse skeeme eesmärgiga selgitada välja kõige kulutõhusamad skeemid ning teha kindlaks parimad tavad ja suunised (2013–2014).

Pärast tooraineid käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse käivitamist 2012. aasta novembris koostab komisjon strateegilisel rakenduskaval põhineva tooraineid käsitleva tegevuskava (septembris 2013).

Liikmesriike kutsutakse üles koostama oma eripäradele kohandatud strateegiaid, et edendada ringlussevõtmist ja madalenergiamaajade ehitamist.

v) Keskkonnahoidlikud sõidukid ja laevad

Alternatiivse jõuseadmega ja/või alternatiivseid kütuseid kasutatavatel sõidukitel on oluline roll teel säästva liikuvuse poole. **2020. aastaks** on vooluvõrgust laetavate elektrisõidukite ja hübriidsõidukite **turuos**a kasvanud eeldatavasti **7 %-ni**. Ka sisepõlemismootoriga sõidukid on üha enam elektrifitseeritud. Peale majanduskasvu stimuleerimise ja töökohtade loomise toovad keskkonnahoidlikku liikuvusse tehtavad investeeringud täiendavat kasu parema õhukvaliteedi ja väiksemate terviseriskide näol.

Keskkonnahoidlike sõidukite ja laevade turu väljaarendamiseks on vaja laiaulatuslikku koordineerimist. Elektritranspordi kasutuselevõtt eeldab tööstuslike väärtusahelate, ärimudelite, kutseoskuste ja tarbijate hoiakute põhjalikku muutmist ning laadimisjaamade infrastruktuuri loomist. Käimasolev töö koostalitlusvõime ja ühenduvuse standardimiseks tuleb kiiresti lõpule viia ning sellele peab järgnema täiendavate standardite loomine sõidukite ja infrastruktuuride jaoks. Kohandamist vajavad nii kõikide osade ja süsteemide (k.a akud) ohutuse suhtes kehtivad ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) nõuded kui ka ELi keskkonnanalased õigusaktid. Standardeid ja eeskirju käsitlevad rahvusvahelised kokkulepped, eelkõige UNECE raames sõlmitud kokkulepped, aitavad vähendada kulusid ja kiirendada turu kasvu. Suurimate kaubanduspartneritega tehtav koostöö standardite, teadusuuringute ja õiguslike aspektide valdkonnas toetab ühtlasi nende kasutuselevõtmist. Heaks näiteks on siin Atlandi-üleses majandusnõukogus heakskiidetud ELi-USA e-liikuvuse töökava.

Arukaid võrke, üleeuroopalist transpordivõrku²⁵ ja alternatiivkütuse infrastruktuuri käsitlevate seadusandlike ettepanekute eesmärk on hõlbustada laadimise/tankimise infrastruktuuri rajamist eelkõige linnades. Piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused peaksid samuti julgustama uute ideede jõudmist turule, arendades selleks infrastruktuuri, korraldades keskkonnahoidlikke riigihankeid ning kasutades mitterahalisi stiimuleid, nagu eelisjärjekorras pääs linnakeskustesse. Projekti Green eMotion jätkuna peaksid liikmesriigid Horisont 2020 raames välja töötama teadus- ja arendusprojektid ja näidisprojektid, kasutades selleks ühtekuuluvus- ja struktuurifondide vahendeid ning Euroopa Investeerimispanka laene.

CARS21 tööühma lõpparuande kohaselt koordineerib komisjon kõiki keskkonnahoidlike sõidukite turulepääsu toetavaid poliitilisi meetmeid, sh tagab vooluvõrgust laetavate elektrisõidukite ja hübriidsõidukite kasutuselevõtmiseks vajalike eeskirjade ja standardite kiire vastuvõtmise, hõlbustab laadimisjaamade infrastruktuuri rajamist ning võib anda

²⁵ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus üleeuroopalise transpordivõrgu arendamist käsitlevate liidu suuniste kohta, KOM(2011)650/3.

stardikapitali olulisematele teadus- ja arendusprojektidele ning näidisprojektidele (CARS 2020 teatis novembriks 2012.

2011. aasta transporti käsitlevas valges raamatus²⁶ on märgitud, et komisjon esitab alternatiivkütuste strateegia, milles käsitletakse ka asjakohast laadimise/tankimise infrastruktuuri.

Komisjon annab praegu tööstusharuga peetavate konsultatsioonide põhjal hinnangu üksikasjalikele ettepanekutele, mis käsitlevad kütuseelementide ja vesiniku valdkonna ning energiasäästlike autode avaliku ja erasektori partnerluse järelmeetmeid.

Liikmesriike kutsutakse oma eripärasid ja vajadusi arvesse võttes toetama keskkonnahoidlikke sõidukeid ja laevu käsitlevaid näidisprojekte ning rajama oma vajadustele kohandatud infrastruktuure, milles on arvesse võetud Euroopa poolaasta soovitusi.

Liikmesriike ja piirkondi kutsutakse üles kasutama arukat spetsialiseerumist käsitlevaid teadusuuringute ja innovatsioonistrateegiaid, toetama arendustegevusega seotud uuringuid (k.a katsetootmisliine ja näidisprojekte) ning edendama koostööd kogu väärtusahela ulatuses.

vi) Arukad võrgud

Selleks et integreerida taastuvenergia elektrisüsteemi, suurendada energiatõhusust ja lisada uut nõudlust näiteks elektrisõidukite järele, on vaja piisavat infrastruktuuri (sh arukaid võrke, salvestus- ja võimsuse tasakaalustamise rakendusi). Energiaturu liberaliseerimist käsitleva kolmanda õigusaktide paketi nõuete kohaselt peaksid 2020. aastaks olema arukad arvestisüsteemid paigaldatud vähemalt 80 % majapidamistes – see oleks esimene samm arukate võrkude kasutuselevõtmiseks ELis. Arukaid võrke käsitlevas teatises²⁷ kirjeldatakse üldist poliitikaraamistikku võrkude kasutuselevõtmise edendamiseks. **Aastaks 2020 peab EL nendesse võrkudesse investeerima hinnanguliselt 60 miljardit eurot**, aastaks 2035 suureneb see summa 480 miljardi euroni.

On äärmiselt oluline luua asjakohane õigusraamistik, et tööstusharu saaks nende investeeringute tegemiseks vajaliku tehnoloogia ja tootmisvõimsuse välja arendada²⁸. EL peab samal ajal looma standardid, millega tagatakse arukate võrkude piiriülene koostalitlusvõime, ning sätestama ühised miinimumnõuded arvestitele ja arukate arvestite taristutele. Komisjon andis juba 2011. aastal Euroopa standardiorganisatsioonidele volituse M/490 esimese arukaid võrke käsitleva standardikogumi väljatöötamiseks 2012. aasta lõpuks. Rahvusvaheliste osapooltega, näiteks USA riikliku standardite ja tehnoloogia instituudiga vahetatakse korrapäraselt teavet eesmärgiga luua võimaluse korral ühildatavad standardid. Tuleks kehtestada arukate seadmete laiemat kasutuselevõttu käsitlev üldine raamistik, mis hõlmab ka madalpingeseadmete tõhusamat kasutamist. Tasuvusanalüüsile tuginedes tuleks koostada tulemuslikkuse põhinäitajad riigihangete jaoks, et tagada võimaliku kasu kindlakstegemine. Integreeritud, tõhusate ja paindlike väikeste põletuskäitiste potentsiaali kasutamiseni võib jõuda asjakohaste heitkogusenormide õigeaegse kinnitamisega. Peale selle tuleb elektrivõrke käsitlevate Euroopa tööstusalgatuste, energiatehnoloogia strateegilise kava

²⁶ Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas, KOM (2011) 144.

²⁷ KOM(2011) 202, 12. aprill 2011.

²⁸ Vt Komisjoni teatis „Arukad võrgud – innovatsioonist kasutuselevõtuni”, KOM(2011) 202.

(SET-kava) ning arukaid linnu ja kogukondi ühendava Euroopa innovatsioonipartnerluse abil välja töötada asjakohased teadus- ja arendusprojektid ning innovaatilised näidisprojektid²⁹.

Komisjon määratleb arukate võrkude töökonna tulevase aruande alusel arukate võrkude komponentide kasutuselevõtuga seotud täiendavad eesmärgid, vaatab läbi standardimisvõlutused ja laiendab neid, koostab suunised tulemuslikkuse põhinäitajate kohta ning määrab kindlaks võimalikud ühist huvi pakkuvad projektid³⁰ üleeuroopalise energiainfrastruktuuri valdkonnas (2012. aasta lõpuks).

2. Kaasnevad meetmed

Eespool kirjeldatud koordineerivad asutused – või vajaduse korral uued spetsialistidest koosnevad rakkerühmad – peavad oma poliitiliste eesmärkide täideviimiseks tegema tihedat koostööd tööstusharu ja liikmesriikidega. Nende rühmade ülesehitus ja tegevuse tähtsajad sõltuvad tegevusvaldkonna vajadustest. Kõigisse neisse on siiski koondatud asjaomased sidusrühmad ja riigiasutused, kelle ülesanne on kindlaks määrata meetmed, millega kiirendada uute tehnoloogiate kasutuselevõtmist ja stimuleerida investeringuid³¹.

- Esiteks tuleks niipea kui võimalik kokku leppida **lihtsas, prognoositavas ja stabiilses siseturгу reguleerivas raamistikus** uute toodete ja teenuste jaoks, mis hõlmaks ka asjakohaseid standardeid ja sertifitseerimist, ning sellest teada anda. ELi reguleerivad asutused ja standardiorganisatsioonid peavad õigeaegselt koostama eeskirjad ja standardid uute tehnoloogiate jaoks enne nende esmakordset turuleviimist – heaks näiteks on siin CENi standardimisvõlutused elektriautode ja bioressursipõhiste toodete jaoks. Rakkerühmad annavad soovitusi regulatiivse ja halduskeskkonna lihtsustamiseks oma vastavas turuvaldkonnas, seda eelkõige VKEde abistamiseks. Liikmesriikidel on soovitatud muuta lihtsamaks ka majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta regulatiivset keskkonda.
- **Infrastruktuuri arendamine peab olema koordineeritud ja sünkroniseeritud tootmisvõimsuse kasvuga.** Näiteks on investeringud ELi peamistesse energiainfrastruktuuridesse, nagu arukatesse võrkudesse ja energia salvestamisse, äärmiselt olulised taastuvenergia ja IKT-lahenduste laiemal kasutamisel ning elektri- ja hübriidsõidukite kasutuselevõtmise seisukohast. Piisava ja tõhusa transpordiinfrastruktuuri, koostalitleva logistikasüsteemi ja kiirete lairibavõrkude olemasolu on tööstusliku arengu eeltingimus. Samuti tuleb kiiresti välja arendada tootmistehnoloogiate uus tööstuslik võimsus, investeerides madala energiatarbega ressursitõhusatesse masinatesse ja seadmetesse.
- Kolmandaks on eluliselt vajalik, et **teadus- ja arendustegevust ning innovatsioonimeetmeid koordineeritaks kogu ELis**, et tagada tehnoloogiate kiire turulepääs ja kasutuselevõtmine. Kontseptsiooni tõestamise näidisprojektid ja katsetootmisliinid on eeltingimus tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks tööstuses. Avaliku ja erasektori partnerlus saab tagada selliste algatuste rahastamise struktuurifondide kaudu,

²⁹ Investeeringud infrastruktuuridesse on prioriteetne valdkond ka laenu andmise puhul, mis on võimalikuks osutunud seoses EIP kapitali suurendamisega.

³⁰ Määruse ettepanek, milles käsitletakse üleeuroopalise energiataristu suuniseid, KOM(2011) 658.

³¹ Rakkerühmade loomisest järgitakse komisjoni eeskirju eksperdirühmade ja muude organite kohta (K(2010) 7649 ja SEK(2010) 1360).

programmi Horisont 2020 raames või muude ühenduse programmide kaudu. Peale selle saab rahastamisel kasutada avalikust ja eelkõige erasektorist pärit riskikapitali.

- Lisaks võtab komisjon täiendavaid meetmeid, et tagada nende turgude arendamiseks **vajalike oskuste olemasolu** ja stimuleerida nõudlust uuenduste kasutuselevõtmiseks.

Uued töötavad aitavad ettevõtetel värvata vanemaealisi inimesi ning meelitada tootmisse kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid. Uudsed tehnoloogiad muudavad töökohtade ja vajalike oskuste kooslusi. Komisjon toetab **töökohtade muutumist**, millega stimuleeritakse uute nn aktiivsete töökohtade loomist ja julgustatakse omandama uusi oskusi, kaasa arvatud digitaaloskusi.

Disaini ja muude mittetehnoloogiliste uuenduste laiem kasutamine on üks olulistest teguritest kõrgekvaliteediliste toodete loomises, tootlikkuse suurendamises ja ressursitõhususe parandamises. Selleks et disaini rolli innovatsioonis esile tõsta, on Euroopa disainikomitee koostanud muu hulgas järgmised soovitusel: lihtsustada ettevõtete juurdepääsu disainile; edendada disainiga seotud innovatsiooni tootmissüsteemides; edendada disainiga seotud pädevusi; tõsta esile disaini osatähtsust ELi teadus- ja innovatsioonisüsteemis; laiendada disaini kasutamist avalikus sektoris ja pöörata ülemaailmsel tasandil tähelepanu Euroopa disaini eripäradele.

Innovatsioonipoliitika mõju majanduskasvule saab võimendada, kui ühendada uute tehnoloogiate ja töötavade kasutuselevõtmine sujuvalt selliste nõudlusele suunatud meetmetega, nagu standardimine, uuenduste rakendamise toetamine ülemaailmses tarneahelates või regulatiivsete stiimulite pakkumine. Euroopal on kogemusi nõudluse poole meetmetega, heaks näiteks on siin edukas juhtivate turgude algatus, mille raames töötati välja turupõhised tegevuskavad ja nõudlusega seotud poliitikavahendid. Viimasel ajal on välja kuulutatud viis Euroopa innovatsioonipartnerlust, mille eesmärk on koordineerida nõudlusega seotud küsimusi ning teadus- ja arendustegevuse valdkonna poliitikavahendeid.

2012. aasta märtsi Euroopa Ülemkogu üleskutset järgides on oluline **veelgi edendada nõudlusest lähtuvat uuendustegevust** ning luua ettevõtjate jaoks parim võimalik keskkond oma ideede turuleviimiseks. Komisjon alustab 2012. aasta lõpus kolmest etapist koosneva horisontaalse tegevuskava elluviimist, mille eesmärk on suurendada nõudlust Euroopa innovaatiliste toodete ja teenuste järele. Esimesel etapil määratakse kindlaks turud, töövahendid ja nõudlusest lähtuvad mudelid. Järgmisel etapil koostab komisjon koos sidusrühmadega strateegilised tegevuskavad nõudluse poole meetmete rakendamiseks laiemate algatuste raames. Lõppjärgus toimub teise etapi strateegilistes tegevuskavades ettenähtud meetmete rakendamine. Samal ajal hinnatakse uue järelevalvesüsteemi abil nõudluse poole meetmete mõju ja strateegiliste tegevuskavade elluviimist.

Komisjon koostab horisontaalse tegevuskava, mille eesmärk on suurendada nõudlust innovaatiliste Euroopa toodete ja teenuste järele, ja rakendab seda alates 2012. aastast.

Komisjon asutab Euroopa töökohtade innovatsiooni käsitleva õppevõrgustiku, et edendada tööviljakust ja töökohtade kvaliteeti (2013) ning rakendab tegevuskava disaini osakaalu suurendamiseks innovatsioonipoliitikas (alates 2012. aastast).

2013. aastal käivitab komisjon sõltumatu läbivaatamise, et hinnata, kas Euroopa standardisüsteem suudab kiiresti areneva keskkonnaga kohaneda ja Euroopa strateegiliste sise- ja väliseesmärkide saavutamisele kaasa aidata.

B. Juurdepääs turgudele

1. Kaupade siseturu parandamine

Kaupade siseturg moodustab 75 % ELi sisesest kaubandusest ning selles on tohtud kasutamata võimalused ELi konkurentsivõime ja majanduskasvu parandamiseks. See on peamine vahend konkurentsivõimelise sotsiaalse turumajanduse saavutamiseks. Globaliseerumine, spetsialiseerumine ja innovatsioon avaldavad sügavat mõju tootmisprotsessidele ning samal ajal on vahe toodete ja teenuste vahel üha enam ähmastumas. Samas võib see protsess luua uusi tõkkeid ja takistusi, mistõttu peavad ühtse turuga seotud eeskirjad ja menetlused ajaga kaasas käima. Kaksikümmend aastat pärast 1992. aasta strateegia vastuvõtmist on terve hulk tooteid veel ühtlustamata ning vastastikuse tunnustamise klausleid liikmesriikide õigusaktides ei ole alati korrektselt kohaldatud. Komisjon korraldab järgmisel aastal õigustiku kriitilise hindamise tööstuskaupade valdkonnas, sh uuringu ja laiaulatusliku konsultatsiooni, ning koostab tööstustoodete siseturu reformikava.

Teatavates valdkondades, nagu **julgeoleku- ja kaitseküsimused**, on siseturu täielikuks integreerimiseks vaja teha veel edusamme. Hoolimata kaitsemeetmete paketi rakendamisest on kaitsektor suuresti säilitanud riikliku mõõtme ega saa seega kasu võimalikust mastaabisäästust, mis on vajalik konkurentsivõime ja kasumlikkuse parandamiseks. Tsiviiljulgeoleku valdkonnas on ettevalmistamisel uued ELi tasandi teadus- ja innovatsioonialgatused. Kaitseküsimuste töörühm aitab koostada terviklikku strateegiat maailma juhtivale kaitsetööstusele, mis on konkurentsivõimeline nii Euroopas kui ka väljaspool. Samamoodi on suur majanduskasvu potentsiaal satelliidiandmetel põhinevatel toodetel ja teenustel ning nende turgu tuleks edendada ja toetada.

Komisjon töötas 2010. aastal osana aruka reguleerimise strateegiast³² välja **toimivuskontrolli**, et hinnata üldist õigusraamistikku teatavates poliitikavaldkondades. Selliste kontrollimiste eesmärk on tuvastada ülemäärane halduskoormus, teha kindlaks kattuvused, lüngad ja ebakõlad õigusaktides ning hinnata õigusaktide kumulatiivset mõju. Kontrolli tulemuste põhjal tehakse poliitilised otsused asjaomase õigusraamistiku tuleviku kohta. Toimivuskontroll on käimas teatavates poliitikavaldkondades, nagu töötajate teavitamine ja ärakuulamine, mootorsõidukite tüübikinnitus ja ELi magevett käsitlev keskkonnapoliitika. Teostamata on veel ambitsioonikas kava koostada ülevaade üht konkreetset majandussektorit mõjutavatest peamistest poliitikavaldkondadest. Seepärast korraldab komisjon horisontaalsete valdkondlike toimivuskontrollimiste pilootprojektid. Kaks esimest on suunatud **naftatöötlemis- ja alumiiniumisektorile**. Mõlemad valdkonnad on olulisel kohal ELi tööstuse väärtusahelas, kuid vajavad tugevneva rahvusvahelise konkurentsi tingimustes kiiresti uusi investeeringuid. Toimivuskontrollil keskendutakse nende sektorite konkurentsivõime seisukohast kõige olulisemate meetmete rakendamisele ja nende vahelisele koostoimele³³. Edaspidi tehakse toimivuskontrolli ka muudele tööstustoodetele.

Juhtimisalased ja õiguslikud siseturutakistused võivad tekkida ka liikmesriikide reguleeritavates poliitikavaldkondades; nendeks võivad olla tehnilised eeskirjad, **vastastikusest tunnustamisest** keeldumine või **ebakõlad 27 erineva maksueeskirjade kogumi vahel**. Tehniliste eeskirjade eelnõu analüüs algetapis võib ära hoida regulatiivsete

³² „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus”, KOM(2010)543, 8. oktoober 2010.

³³ Näiteks komisjoni korraldatud ELi naftatöötlemise ümarlaval 15. mail 2012 liikmesriikide poolt esitatud hinnangud, mis käsitlesid ELi meetmete kombineeritud mõju naftatöötlemisele.

takistuste tekkimise. See eesmärk on seatud ka direktiivis 98/34/EÜ³⁴ sätestatud teavitamismenetluses, mille kohaselt tuleb õigusakti eelnõu, mis sisaldab toodete või infoühiskonna teenuste tehnilisi eeskirju, enne selle vastuvõtmist esitada komisjonile. Selle menetluse tõkestava iseloomu tõttu on ära hoitud palju kaupade vaba liikumist käsitlevate eeskirjade rikkumisi. Seda teavitamismenetlust saab kasutada ka siseriiklike õigusaktide parandamiseks kooskõlas parema õigusloome põhimõtetega ning võrdlusanalüüsi abil. Selle võimalusi saab täielikumalt ära kasutada, kui soovitada liikmesriikidel kasutada konkurentsivõime kontrolli siseriikliku mõjuhindamise kontekstis.

Keskkonnasäästlikud tooted ja teenused esindavad dünaamilist, innovaatilist ja kasvavat turgu. Kuid erinevate ja sageli vastuoluliste tehniliste eeskirjade ja märgistussüsteemide väljatöötamine liikmesriikides ja eraalgatuste kaudu tekitab segadust tarbijate hulgas ning takistab toodete ja teenuste vaba liikumist siseturul. Komisjon uurib praegu, millised on parimad võimalikud viisid keskkonnasäästlike toodete ja teenuste integreerimiseks siseturule, kasutades sealjuures ka ökoloogilise jalajälje arvutamist³⁵.

Ravimite hinnakujunduse/hüvitamise meetodite ja otsustuskriteeriumide puudulik kooskõlastamine liikmesriikide vahel põhjustab ebaühtlust ja viivitusi juurdepääsus uuenduslikele ravimitele. Kuigi selle küsimusega tegeletakse osaliselt juba läbipaistvusdirektiivi ja tervishoiutehnoloogia hindamise vallas tehtava töö kaudu, on vaja ka üldisemat poliitilise strateegia tegevuskava ja -juhiseid, et kindlustada ELi farmaatsiatööstuse konkurentsivõime ja pikaajaline elujõulisus.

ELi **turujärelevalve** raamistiku tõhustamiseks on veel võimalusi. Üldise tooteohutuse direktiivi (GPSD) kohaldatakse kõikide, nii ühtlustatud kui ka ühtlustamata tarbekaupade suhtes. Praegu määruses (EÜ) nr 765/2008 ja valdkondlikes õigusaktides sisalduvaid sätteid turujärelevalve kohta kohaldatakse aga vaid ühtlustatud kaupade suhtes, mis võivad olla nii tarbe- kui ka tööstuskaubad. Sellepärast võib nii riikide ametiasutuste kui ka ettevõtjate hulgas tekkida segadus selles suhtes, millist süsteemi tuleks kohaldada. Uues turujärelevalve määruses, mida praegu ette valmistatakse, ühendatakse kõik need turujärelevalve sätted ja kõrvaldatakse kehtiva õigusraamistiku puudused.

Turujärelevalvega kaitstakse Euroopa kodanikke nõuetele mittevastavate toodete eest (mis võivad ohtu seada nende tervise ja ohutuse) ning tagatakse õiglased kaubandustingimused. Siseturgu kontrollitakse riiklikul tasandil ja liikmesriigid vastutavad nii järelevalve kui ka nõuete täitmise eest. Eriti mahukas ülesanne on järelevalve. Leidub tõendeid selle kohta, et mõningate kaupade (näiteks Euroopa masinatööstuses valmistatud kapitalikaubad) turujärelevalve on nõrk³⁶. Üleeuroopalise turujärelevalve ergutamiseks tuleb koostada turujärelevalve mitmeaastane tegevuskava ning tõhustada koostööd ja vastastikust abistamist. See muudaks petturitest ettevõtjate elu palju keerulisemaks ning aitaks ühtset turgu nõuetele vastavate ja ohutute toodetega veelgi tugevdada. Vastutustundlikud ettevõtjad ei peaks enam tegutsema ebasoodsates konkurentsitingimustes.

Teenuseid ja tooteid eraldav piir muutub hägusamaks ning seetõttu mõjutavad teenusekaubandust takistavad tegurid aina enam ka kaubavahetust. Tööstusliku

³⁴ Direktiiv 98/34/EÜ, millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord.

³⁵ Ökoloogilist jalajälge käsitlev ettepanek, mida on nimetatud ühtse turu aktis, esitatakse 2013. aastal komisjoni teatistes.

³⁶ Ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraadi turujärelevalve ja masinatööstuse alane konverents, 24. nov. 2011:

http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/mechanical/machinery/market-surveillance/index_en.htm

konkurentsivõime ja innovatsiooni seisukohalt on eriti kesksed äriteenused; kõige olulisemad on need VKEd, kes sõltuvad rohkem teenuste ostmisest turult kui suurtelt ettevõtetelt.

2012. aasta lõpuks võtab komisjon vastu tooteohutuse ja turujärelevalve paketi, mis koosneb üldise tooteohutuse muudetud direktiivist, uuest turujärelevalve määrusest ja teatisest, milles käsitletakse turujärelevalve mitmeaastast tegevuskava aastateks 2012–2015.

Komisjon hindab õigustiku hetkeolukorda tööstustoodete valdkonnas tervikuna eesmärgiga valmistada ette tööstustoodete siseturu reformikava (2013).

Komisjon viib läbi toimivuskontrolle alumiiniumi ja naftat töötlevates tööstustes, keskendudes konkurentsivõime seisukohast kõige olulisemate strateegiate elluviimisele ja nendevahelisele koostoisele.

Komisjon töötab välja ka põhjaliku strateegia kaitsetööstuse konkurentsivõime toetamiseks ja kaitseturu tõhustamiseks. Teatist on oodata 2013. aasta aprilliks.

Komisjon esitab täiendavaid algatusi siseturu integratsiooni edendamiseks julgeoleku ja kosmose vallas.

Komisjon kasutab täielikumalt ära võimalusi, mida pakub 98/34 menetlus kui tööstuspoliitika vahend, ning aitab juhtida ELi õigusloomega seotud tulevase prioriteete, eelkõige soovitudes liikmesriikidel oma seadusandlike menetluste esialgses etapis kasutusele võtta mõjuhindangud ja konkurentsivõime tagamise kontrolli.

Komisjon algatab poliitilise strateegia tegevuskava farmaatsiatööstuse konkurentsivõime tugevdamiseks.

Kõrgetasemeline äriteenuste töörühm luuakse 2012. aasta lõpuks. Pärast seda, kui rühm on esitanud aruande, töötab komisjon 2014. aastaks välja edaspidise töökava koos poliitiliste soovitustega.

2. Ettevõtluse edendamine eesmärgiga muuta siseturg dünaamilisemaks

Kuigi enam kui kolmandik uusi töökohti tekib suure kasvupotentsiaaliga väikeettevõtetes, ei kasva väikeettevõtted ELis sugugi nii kiiresti kui USAs³⁷. Euroopa väikeettevõtlusalgatusel „Small Business Act” põhinev ettevõtluse tegevuskava on dokument, mille abil edendatakse idufirmade kasvu, hõlbustatakse ettevõtete üleminekut, toetatakse ettevõtteid, mis on alles käivitusetapis, ning töötatakse välja tõhusaid pankrotimenetlusi, mis annaksid ettevõtjatele veel ühe võimaluse.

Euroopa peaks täielikult ära kasutama ka võimalusi, mida pakub **digitaalne ühtne turg, mille eeldatav kasv aastani 2016 on 10 % aastas**³⁸. Komisjon on seadnud interneti ja digitaaltehnoloogia arendamise keskele kohale oma strateegias „Euroopa 2020” **Euroopa digitaalarengu tegevuskava**³⁹ ja tööstuspoliitika juhtalgatuste kaudu. ELi poliitikas on kehtestatud digitaalse ühtse turu raamtingimused, sealhulgas ka e-kaubanduse õiguslik alus

³⁷ Albert Bravo-Biosca "The dynamics of Europe's industrial structure and the growth of innovative firms" JRC Conference Seville, oktoober 2011.

³⁸ Boston Consulting Group'i uuring „G20 internetimajandus”, märts 2012.

³⁹ KOM (2010) 245.

(direktiiv 2000/31/EÜ)⁴⁰. Edaspidi antakse ühtsed eeskirjad piiriülese internetikaubanduse reguleerimiseks Euroopa ühise müügiõiguse kaudu ja digitaalne mõõde moodustab ühe peamise osa Euroopa tarbijakaitse tegevuskava strateegiast⁴¹.

Liikmesriigid ja komisjon peavad panustama digitaalse ühtse turu täieliku rakendamise kiirendamisse. Liikmesriigid peavad lihtsustama käibemaksukohuslasena registreerimise protseduure ja looma ühtse elektroonilise registreerimissüsteemi, et lihtsustada piiriülest e-kaubandust, millega tegelevad väikeettevõtted. Euroopa ettevõtlusvõrgustiku abil koolitatakse neid VKEsid, kes soovivad internetikaubandust arendada, ning teavitatakse neid piiriülese müügiga kaasnevatest kohustustest. **E-oskuste** alaste juhiste ja kvaliteedimärgistega antaks nii ELi kui ka liikmesriikide tasandi haridus- ja koolitusteenuste osutajatele ühiselt kokkulepitud oskuste kogum. Standardid ja juhised on digitaalse koostalitlusvõime jaoks tarneahelates esmatähtsad.

Kuid ainult raamtingimuste väljatöötamisest ei piisa, samuti üksnes ettevõtjate innustamisest kasutama digitaalse ühtse turu võimalusi. Euroopa peab edu saavutamiseks hoogustama ka digitaalmajanduse valdkonna ettevõtlust.

Komisjon esitab ettepaneku ettevõtluse tegevuskava kohta, milles on soovitusel liikmesriikidele raamtingimuste parandamise ja ettevõtlust toetavate meetmete kohta (november 2012), samuti lisameetmed digitaaltehnoloogiate ja e-kaubanduse juurutamise stimuleerimiseks. Komisjon teeb ettepaneku sihipäraste meetmete kohta 2013. aasta esimeses kvartalis, et toetada võrguettevõtlust ELis.

3. Tehnoloogia siseturg, ühtne patent ja intellektuaalomandi õigused

Intellektuaalomandi õigused on innovatsiooni ja majanduskasvu seisukohalt esmatähtsad, sest need pakuvad kaitset ettevõtetele, kes investeerivad teadus- ja arendustegevusse. Tunnustades loovust ja leidlikkust ning kaitstes ettevõtteid ja innovatsiooni ebaseadusliku omastamise ja tehnilise oskusteabe lubamatu kasutamise eest, moodustavad intellektuaalomandi õigused innovatsioonisüsteemi tuuma ning tehnoloogiasirde aluse. Tuleb tagada, et intellektuaalomandi õiguste raamistik vastab uue majanduse vajadustele, eelkõige pidades silmas avatud ja koostöotahtelist innovatsiooni.

Ühtse patendi juurutamine ja **ühtse Euroopa patendivaidluste lahendamise süsteemi** väljatöötamine vähendab kulusid⁴² ja patendikaitse killustatust ühtsel turul ning kõrvaldab seeläbi ebavajalikud kohtumenetlustega seotud kulud ja suurendab õiguskindlust. Lisaks on 2014. aasta lõpuks kõigis Euroopa keeltes kättesaadav tasuta masintõlkevahend⁴³. Patendikaitset taotlevate leiutajate kasutada on vahendid, millega saab menetlust kuni patendi väljastamiseni kiirendada. Algatused, mis põhinevad muudes patendiametites tehtud töö kasutamisel ja patendiõiguse rahvusvahelisel ühtlustamisel (arvestades ka üleilmset ühtlustatud ajapikendust ning kõiki sellega seotud küsimusi), võivad patendisüsteemi pikemas perspektiivis veel tugevamaks muuta ja aidata kaasa kulude vähendamisele.

⁴⁰ KOM(2011) 942 „Ühtne raamistik usalduse loomiseks digitaalse ühtse turu vastu seoses e-kaubanduse ja internetipõhiste teenustega”. Vt ka KOM(2011) 942 lõplik „Ühtne raamistik usalduse loomiseks digitaalse ühtse turu vastu seoses e-kaubanduse ja internetipõhiste teenustega”.

⁴¹ COM(2012)225 „Euroopa tarbijakaitse tegevuskava – suurem usaldus ja kiirem kasv”.

⁴² Tõlke- ja registreerimiskulud, mis on seotud patendikaitse hankimisega Euroopas, vähenevad kuni 80 %.

⁴³ Vt "Patent Translate", <http://www.epo.org/searching/free/patent-translate.html>.

Patendisüsteemi täiendamiseks võib kasutada ka muid vahendeid. Ärisaladuste kasutamise ja kaitse optimeerimine on üks nendest. Kõik innovatsiooni etapid ei ole patentitavad, kuid nende tulemused võivad vajada seadusevastase omastamise eest kaitset. Kuigi mõningaid leiutisi saab patentida, võivad äriühingud teha otsuse, et need on paremini kaitstud salastamisega. Innovaatorid võivad sellepärast vahel teha otsuse kaitsta uuendusi (ja neist saadavat tulu) üksnes ärisaladuste hoidmise abil. Ärisaladuste kaitsmist ei käsitle ükski ELi õigusakt ning seda valdkonda reguleeritakse riiklikul tasandil. Riikide õigusaktid aga sätestavad saladuste kaitsmise laadi ja ulatust, samuti õiguskaitsevahendeid ja hüvitamist väga erinevalt. Komisjon kontrollib praegu, kas riikide lähenemisviiside erinevuste tõttu võivad piiriüleselt tegutsevatele ettevõtetele tekkida takistused ja tehingukulud, pidades silmas ka VKEsid.

Börsil noteerimata äriühingute suhtes kohaldatakse lähtuvalt raamatupidamise aastaaruannet käsitleva neljanda direktiivi ülevõtmisest riiklikke raamatupidamiseeskirju. Kuigi kõnealune direktiiv võimaldab liikmesriikidel selles vallas töötada välja eeskirju, ei tunnustata praegu üldises mõttes patente ja muude intellektuaalomandi õiguste väärtust, eriti VKEde finantsaruannetes. Astutakse samme selleks, et leida viise, mis annaksid firmadele võimalusi **neile kuuluvate patentide väärtuse** tegelikult tunnustamiseks (ka finantsaruannetes) ning sellise suurema avalikustamise võimalike heade külgede teadvustamiseks, pidades silmas juurdepääsu rahastamisele. Lisaks omandavad aina enam tähtsust intellektuaalomandi õigustega seotud vaidluste puhul kasutatavad kindlustusskeemid.

Tõhus intellektuaalomandi õiguste süsteem peab hõlmama eelnevaid kaitsemeetmeid ja tagantjärele jõustamist nende isikute suhtes, kes eeskirju ei järgi. Nn patente salakaitsemine, tõkestamine, patendisõjad ja õiguste rikkumised (näiteks võltsimine ja piraatlus) tekitavad ohvritele otsest kahju ning vähendavad usaldust intellektuaalomandiõiguste süsteemi suhtes.

Kiire tehnoloogiline areng kogu majandust mõjutavates tööstustes on viinud patendipadrikutest⁴⁴ ja patente salakaitsemisest⁴⁵ tuleneda võivate ohtudeni. Uuringute käigus on patendipadrikuid avastatud **30 tehnoloogiavaldkonnast üheksas**. Tõhus ja proportsionaalne õiguslik raamistik võib soodustada konkurentsi soodustava vastastikuse litsentsimise eri vorme või patendipuulialaseid kokkuleppeid kui tulemuslikke turupõhiseid vahendeid riskide leevendamiseks. Sellise õigusliku raamistiku osana ajakohastab komisjon tehnosiirde kokkuleppeid käsitlevaid eeskirju. Lisaks saab jätkata tööd olemasolevate kaitsemeetmetega nagu litsentsimine õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel alustel. Kaitsemeetmete täiendamine ning patendiametite ja standardiorganisatsioonide vaheline tihedam koostöö ning teabevahetus võib olukorda lähiajal märkimisväärselt parandada.

Intellektuaalomandi õiguste kaitsmist takistab ka aina enam maad võttev toodete **võltsimine ja piraatlus**. Komisjoni aruannetest ELi piiridel tollis konfiskeeritud kaupade kohta ilmneb, et konfiskeerimised on 2000. aastast saati oluliselt sagenenud. Intellektuaalomandi õigused, mis tegelikkuses ei kehti, on mõttetud. Sellepärast on 2004. aastast kehtinud minimaalne

⁴⁴ Nn patendipadrikud tekivad siis, kui konkreetset tootel on tähelepanuväärselt palju patente ning need kuuluvad eri omanikele. Litsentsitasude kuhjumine tuleneb selliste täiendavate patentide sõltumatust hindamisest. Patendipadrikud on enam levinud kommunikatsioonitehnoloogia, pooljuhtide, optika, elektrimasinate ja meditsiinitehnoloogia vallas.

⁴⁵ Nn patente salakaitsemised ilmnevad juhul, kui standardite kehtestamise protsessi mõni osaline avaldab, et tal on standardimisele kuuluva tehnoloogiaga seotud patent või patenditaotlus(ed) alles siis, kui standard on juba vastu võetud ning keeldub seejärel patentidele luba andmast või annab selle vaid ebaõiglastel, ebamõistlikel või diskrimineerivatel tingimustel.

ühine raamistik (direktiiv 2004/48/EÜ), mis reguleerib intellektuaalomandi õiguste tsiviilmeetmete jõustamist ja võimaldab võtta meetmeid nii otseste rikkujate vastu kui ka nii internetis kui ka mujal tegutsevate vahendajate vastu, kelle teenuseid kasutavad õiguste rikkumiseks kolmandad osapooled. Raamistik, mida praegu läbi vaadatakse, võimaldab intellektuaalomandi õiguste valdajatel end selliste rikkumiste puhul kaitsta.

Lisaks seadusega ettenähtud meetmete, õiguskaitsevahendite ja sanktsioonide kasutamisele saab vabatahtlike ühiste lähenemisviiside kaudu väga pragmaatiliselt tõhustada võltsimise ja piraatluse vastast võitlust; näitena võib tuua intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskuse⁴⁶. Ka vastastikuse mõistmise memorandum võltsitud kaupade internetimüügi kohta⁴⁷ on osutunud tõhusaks abivahendiks sellise müügi piiramisel.

- *Komisjon vaatleb praegu ärisaladuse kaitset reguleerivat õigusraamistikku, mis on väga killustatud, ning töötab võimalike variantidega, kuidas teadusasutused ja äriühingud saaksid tõhusamalt ja säästlikumalt investeerida väärtuslikesse teadmistesse ning sellist teavet siseturul kasutada lubada, edasi anda ja jagada.*
- *Komisjon kaalub, millised on kõige väärtuslikumad hindamismeetodid ning intellektuaalomandi õiguste turu, asjakohaste hindamiste ja intellektuaalomandi õiguste raamatupidamises avalikustamise vaheline seos vastavalt eksperdirühma 2013. aasta järeldustele nende valdkondade kohta.*
- *Komisjon kaalub meetmete võtmist selleks, et suurendada läbipaistvust ja parandada intellektuaalomandi õiguste käsitlemist standardimises.*
- *Komisjon tõhustab patendiametite ja standardeid kehtestavate organisatsioonide vahelist koostööd, muu hulgas ka selliste algatuste kaudu nagu patentide kaardistamine ja andmebaaside ühendamine.*
- *Nõukogu ja Euroopa Parlament peaksid kiiresti vastu võtma õiguste rikkumise korral võetavaid tollimeetmeid käsitleva määruse (EÜ) nr 1383/2003 muudatused.*

4. Rahvusvahelised turud

Euroopa Liidu kaubandus on maailma suurim, kuid maailmamajandus muutub kiiresti ja jaguneb aina rohkem paljude jõukeskuste vahel. Olulisimate tähtsava turumajandusega riikide (eelkõige Brasiilia, Venemaa, India ja Hiina) kasv on jätkuvalt kiire ning enamikul neist on ambitsioonikad tööstuspoliitilised tegevuspõhimõtted, mille keskmes on tehnoloogiad ja tööstusinnovatsioon ning mille eesmärk on tõusta nn kvaliteediredelil kõrgemale ja liikuda keskkonnasäästlikuma tootmise poole. Kahjuks esineb ka häiriv tendents rakendada protektsionistlikke meetmeid ja diskrimineerivaid tavasid⁴⁸.

Komisjon töötab selle nimel, et turud avaneksid ja Euroopa oleks ühendatud üleilmse kasvu peamiste allikate ja piirkondadega. Komisjon jätkab **ambitsioonika kaubandus- ja investeerimiskava**⁴⁹ propageerimist vastastikkuse põhimõtte ja hüvangu vaimus; samuti toetab ta üksikasjalikku elluviimiskava, keskendudes eelkõige turulepääsule, tõkete

⁴⁶ Määrus (EL) nr 386/2012, 19.4.2012; ELT L 129, 16.5.2012, lk 1.

⁴⁷ http://ec.europa.eu/internal_market/iprenforcement/stakeholders/index_en.htm#maincontentSec2

⁴⁸ COM(2012)70 „2012. aasta kaubandus- ja investeerimistõkete aruanne”.

⁴⁹ KOM(2010) 612 „Kaubandus, majanduskasv ja maailmapoliitika”. Vt ka SWD(2012) 219.

kõrvaldamisele, riigihanketuru avamisele, kaubanduseeskirjade tulemusliku kehtestamise tagamisele (nt seoses subsiidiumidega), rahvusvaheliste investeeringute parimatele kaitsestandarditele ja intellektuaalomandi õiguste täielikule kaitsmisele. Konkurentsivõime tagamise kontrolli järjepidev rakendamine mõjuhinnangutes kaubandus- ja investeerimisalaste läbirääkimiste alguses ning põhjaliku analüüsi esitamine Euroopa Parlamendile ja nõukogule pärast läbirääkimiste lõppu aitavad optimeerida vabakaubanduslepingute mõju tööstusele ja ELi majandusele.

WTO tehniliste kaubandustõkete (TBT) teavitamise kord on mõjus vahend turulepääsu parandamiseks, kuid sidusrühmad (eriti VKEd) ei kasuta seda piisavalt. Komisjon tagab, et TBT teavet turulepääsunõuete kohta oleks lihtsam saada ning muudab teavitamise korra sidusrühmade jaoks nähtavamaks ja juurdepääsetavamaks.

Kooskõlas Lissaboni lepinguga **töötatakse välja ulatuslikku rahvusvahelist investeerimispoliitikat**⁵⁰ kahepoolsete läbirääkimiste, peamiste partnerite vaheliste dialoogide ja aktiivse osavõtu kaudu rahvusvahelistest foorumitest. Seeläbi peaksime saavutama parema juurdepääsu olulistele turgudele, kolmandatesse riikidesse tehtavate ELi investeeringute ranged kaitsestandardid ja võrdsete võimaluste tagamise ELi äriühingutele. Samal ajal tuleb säilitada avatud ja diskrimineerimisvaba keskkond, et suurendada ELi investeerimise atraktiivsust⁵¹, eriti seoses keskkonnasäästlike välismaiste otseinvesteeringutega, mille abil toetatakse majanduskasvu ja luuakse uusi töökohti, ning vajadusel suurendada välismaiste otseinvesteeringute läbipaistvust ELis.

Et kindlustada juurdepääs toormaterjalile ja kaubanduspoliitika algatustele⁵², jätkab komisjon nn **toorainediplomaatia**⁵³ kujundamist ning parandab regulatiivse koostöö suunitlust selles vallas. Sihtpiirkondade ja -riikide hulgas on näiteks Gröönimaa⁵⁴, Vahemere piirkonna partnerriigid, Lõuna-Kaukaasia riigid, Ladina-Ameerika, Aafrika ja Aasia.

ELi äriühingutel peab nende rahvusvahelistumisprotsessi ajal olema rohkem tuge, et suureneks ELi rahvusvaheliselt tegutsevate VKEde osakaal (mis praegu on hinnanguliselt 13 %). Komisjoni korraldatud nn **majanduskasvu missioonid** kolmandatesse riikidesse koos ELi tööstuse ja VKEde esindajatega (mida ei tohiks segamini ajada tavaliste kaubanduse edendamise kampaaniatega) võivad positiivselt mõjutada ühise raamistiku kehtestamist tööstuse ja VKEde koostööle ning edendada ärilisi suhteid.

EL vaatab praegu läbi intellektuaalomandi õiguste järgimise tagamise strateegiat, mis moodustab olulise osa komisjoni võltsimisvastastest algatustest. Komisjon toetab VKEsid otseselt intellektuaalomandi kaitsmisel välismaistel võtmeturgudel VKEde intellektuaalomandi õiguste kasutajatugede ja kasutajasõbralike veebipõhiste vahenditega (näiteks atlandiülene intellektuaalomandi õiguste ELi ja USA ühisportaal). Samuti tugevdatakse ELi ettevõtluse tugistruktuuride tõhusust kolmandates riikides.

⁵⁰ KOM(2010) 343 „Euroopa kõikehõlmava rahvusvahelise investeerimispoliitika poole”.

⁵¹ Euroopa Parlamendi 3. juuli 2012. aasta resolutsioon Euroopas investeerimise atraktiivsuse kohta.

⁵² Kaubanduse peadirektoraat „EU Trade Policy for Raw materials. Second Activity Report” (ELi kaubanduspoliitika toorainete osas: teine tegevusaruanne).

⁵³ Selles vallas töötab komisjon välja ka muid algatusi, näiteks nn riikide kaupa toimiv aruandlus.

⁵⁴ 2012. aasta juunis kirjutati alla mineraalide valdkonna koostööd käsitlevale lepingule Gröönimaaga – Euroopa Liidu Arktika-poliitika arendamine, JOIN(2012) 19 (lõplik).

Viimaks täiendab komisjon välistegevusi liidusiseste algatustega ning taotleb seda, et ühtse turu tegevuspõhimõtted ja seadusandlikud algatused täiendaksid välistegevuse prioriteete, vältides kaubandust moonutavat õigusloomet.

Komisjon:

- *võtab meetmeid TBT teavitamise korra nähtavuse suurendamiseks ning sellele juurdepääsetavuse parandamiseks tööstuses, eriti pidades silmas VKEsid.*
- *Arendab sihtotstarbeliselt edasi nn toorainediplomaatiat ja viib täiel määral ellu VKEde rahvusvahelistumise strateegia⁵⁵.*
- *Toetab intellektuaalomandi õiguste järgimist kolmandates riikides ja laiendab vahendeid VKEde intellektuaalomandi õiguste tagamiseks rahvusvahelistel turgudel (sealhulgas VKEde intellektuaalomandi õiguste kasutajatoed Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEANi) ja Mercosuri riikides) ning parandab ELi ettevõtlike tugistruktuuride tõhusust kolmandates riikides, ühendades need Euroopa ettevõtlusvõrgustikuga.*
- *Edendab rahvusvahelist regulatiivset koostööd ja normide ühtlustamist, eriti suhetes naaberriikidega, et täiendada uute toodete ja tehnoloogiate turgude loomist ning tagada ühtse turu algatuste ja välistegevuse prioriteetide vastastikune täiendavus.*

C. Juurdepääs finants- ja kapitaliturgudele

Euroopa tööstuse taastumine ja edasine kasv sõltub juurdepääsust kapitalile, mida on vaja investeringuteks uute tehnoloogiate ja seadmete juurutamiseks meie konkurentsivõime tõstmise nimel. Kahjuks ilmneb sidusrühmadega konsulteerimisest ja vastavatest uuringutest selgelt, et **juurdepääs kapitaliturgudele ja krediidile on Euroopa äritegevuse jaoks tõsine probleem.**

Vähene laenuõudlus selgitab osaliselt laenuandmise praegust madalat taset, kuid ka pakkumise poole piirangud on olulised.⁵⁶ Vajalik finantsvõimenduse vähendamine ja pangandussektori restruktureerimine pidurdab tõenäoliselt pankade laenugevuse taastumist. Probleem on eriti tõsine VKEde jaoks. Vastavalt aprillikuu VKEde rahastamisele juurdepääsu uuringule, mille viis läbi EKP, teatasid VKEd laenuotluste mitterahuldamise kõrgematest määradest (13 %, võrreldes 10 %ga).

Enamik Euroopa tööstusettevõtteid sõltub suuresti pangalaenudest. USAs ületab nii võlaväärtpaberite kui ka aktsiaturu kapitalisatsioon pankade varade kogumahu. Kapitaliturulaenu äriühingute rahastamiseks moodustavad Euroopas ainult 7 % SKPst, võrreldes 35 %ga USAs⁵⁷. ELi majanduse seesugune struktuuriline iseärasus muudab ELi tööstuse vastuvõtlikumaks panganduskriisi mõjule, arvestades alternatiivsete rahastamisallikate piiratud kättesaadavust.

⁵⁵ KOM(2011) 702 „Väike ettevõtte, suured ideed – uus partnerlus, et aidata VKEdel saada osa üleilmsetest võimalustest”.

⁵⁶ EKP finantsintegratsiooni 2012. aasta aruandes on öeldud, et euroala pankade rahastamiskanalite nõrkus ja killustatus mõjutab edastuskanali kaudu ka reaalmajandusele kättesaadavaid laenuitingimusi”. EKP finantsintegratsiooni aruanne, aprill 2012, lk 57.

⁵⁷ Standard & Poors, "The Credit Overhang", RatingsDirect, 31. juuli 2012, lk 5.

Sellega seoses kavandab komisjon mitmeid meetmeid, kuidas parandada tööstuse juurdepääsu kapitalile. Esimese rühma meetmed põhinevad avaliku sektori toetusel, teise rühma meetmete abil võib lihtsustada juurdepääs kapitaliturgudele.

1. Avaliku sektori toetus tööstuse juurdepääsu parandamiseks kapitalile

2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku uus kavandamine lihtsustab ja tõhustab finantsinstrumente eesmärgiga toetada innovatiivset tegevust. Võimalus kasutada programmi „**Horisont 2020**” jaoks eraldatud ressursse koos **COSME** programmiga hõlbustab üleminekut tehnoloogiliselt arengult uute tehnoloogiate tööstuslikule ja kaubanduslikule kasutamisele. *Riskijagamisrahastu laiendamine aitab maandada suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete riske.*

Ühtekuuluvuspoliitika pakub integreeritud lähenemisviisi VKEde vajaduste rahuldamisele, hõlmab ettevõtte rajamise ja arendamise kõiki aspekte ning kujutab endast ELi peamist VKEde toetamise vahendit kogumalus 25 miljardit eurot, mis on käesoleval eelarveperioodil (2007–2013) otseselt ette nähtud VKEde jaoks (regionaalpoliitika ettevõtluse toetamiseks ette nähtud 55 miljardist eurost). VKEde konkurentsivõime on ühtekuuluvuspoliitika tulevase rahastamise selge prioriteet. Toetavad meetmed ühendavad nii tagastamatu abi kui ka finantsinstrumentide vormis antava otsese rahalise toetuse nõustamise ja tugiteenustega, seda ka kutseõppe ja ettevõtluse jaoks. Ühtekuuluvuspoliitika eesmärk on aidata VKEdele kasu saada omavaheliste võrgustike ja klasterite rajamisest, arendada uusi ärimudeleid ning tuua värsked ideed endisest kiiremini kohalikele ja üleilmsetele turgudele.

Komisjon teeb koostööd EIP ja EIF-ga, et kindlustada programmide "Horisont 2020" ja COSME raames eraldatud ressursside investeerimiseks vajalike tõhusamate finantsinstrumentide kasutuselevõtt.

Liikmesriigid peaksid tagama, et struktuuri- ja ühtekuuluvusfondide tulemuslik kasutamine (mida täiendab nn aruka spetsialiseerumise kontseptsioon) aitab kaasa majanduskasvu ja töökohtade loomise hoogustamisele tööstusliku konkurentsivõime tõstmise teel (2013).

Et lihtsustada rahastamisele juurdepääsu⁵⁸, avab komisjon ühtse portaali, mis pakub teavet selle kohta, kuidas saab taotleda rahastamist ELi eri programmidest igas riigis.⁵⁹

Lisaks seesugustele lühikese ja keskpika perspektiivi meetmetele prognoositakse, et **Euroopa Investeerimispanka** kapitali suurendamine 10 miljardi euro võrra loob lähitulevikus 60 miljardi euro ulatuses täiendavat laenuandmisvõimet. Põhimõtteliselt eraldatakse 10–15 miljardit eurot VKEdele, sama summa innovatsioonile ning 15–20 miljardi euro vahemikku jääv summa ressurssitõhususele⁶⁰.

Taastumise ja kasvu kiirendamiseks tehakse järgmist.

– *Suurem laenuandmisvõime, mis tuleneb EIP kapitali suurendamisest, muudetakse kättesaadavaks juba 2013. aastal EIP praegusi laenuvõimalusi kasutades. Uued*

⁵⁸ ELi rahastamisvahenditega tutvumiseks ning teie riigis ELi-poolset rahastamist pakkuvate pankade või riskikapitalifondide leidmiseks külastage veebisaiti <http://access2finance.eu>

⁵⁹ KOM(2011) 870 (lõplik)

⁶⁰ Kapitali suurendamisega seotud EIP laenude andmise prioriteetidid: Euroopa Komisjoni ja Euroopa Investeerimispanka ühisaruanne Euroopa Ülemkogule. Kättesaadav võrguaadressil <http://www.eib.org/attachments/lending-policy-associated-with-a-capital-increase-final.pdf>

vahendid, mis on välja töötatud uue finantsraamistiku jaoks, võetakse kasutusele pärast 2014. aastat.

- *Liikmesriigid peaksid struktuurifondide praeguse programmiperioodi (2007–2013) raames kasutama iga võimalust, et suunata olemasolevad ressursid käesolevas teatises sõnastatud kuue prioriteetse tegevussuuna elluviimisesse ning projektidesse, mis on välja töötatud nimelt VKEd e konkurentsivõime tõstmiseks.*
- *VKEd e rahastamisvõimaluste parandamise tegevuskava elluviimine on endiselt oluline ELi tasandi prioriteet selleks, et parandada ettevõtete juurdepääsu rahastamisele. Liikmesriigid peaksid võtma ka meetmeid rahastamise hõlbustamiseks kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil.*
- *Liikmesriigid peaksid samuti võtma meetmeid finantskeskkonna lihtsustamiseks kohalikul, piirkondlikul ja riiklikul tasandil kooskõlas riigiabi eeskirjadega.*

2. Juurdepääs kapitaliturgudele

Kriisi tõttu on veelgi kahanenud niigi vähesed rahastamisvõimalused, mida VKEd ja keskmise kapitaliseeritusega ettevõtted kasutada saavad. VKEd e laenude väärtpaperistamise turg on endiselt madalseisus. Turu elavnemine usaldatavusnõuete täitmise tõhusama järelevalve ja reguleerimise keskkonnas eesmärgiga säilitada finantsturgude stabiilsus võib kaasa aidata projektide pikaajalisele rahastamisele.

Ka majanduse halvenenud väljavaade on riskikapitali kättesaadavust mõjutanud. Paljud riskikapitalifondid rahastavad ainult oma ettevõtteportfelle ja väldivad uute lepingute sõlmimist. Euroopa riskikapitalifondid on endiselt suuresti siseriikliku suunitlusega, liiga väikesed ja sageli võimetud tehinguvooge tagama, sest raamtingimused ei ole piisavalt soodsad.

VKEd e juurdepääsu hõlbustamisest kapitaliturgudele on saanud oluline eesmärk nii ELi kui ka riiklikul tasandil. 2011. aasta detsembris võttis komisjon vastu tegevuskava VKEd e juurdepääsu parandamiseks rahastamisele⁶¹. Muude meetmete hulgas on kavas ka ettepanek luua Euroopas **ühtne riskikapitalifondide turg ja Euroopa sotsiaalettevõtlusfonde käsitlev uus kord**, mida esitles komisjon 2011. aasta detsembris. Nõukogu ja Euroopa Parlament peaksid nende ettepanekute suhtes kiiresti kokkuleppele jõudma, arvestades meetmete olulisust kiiresti kasvavate VKEd e jaoks.

Lisaks omakapitalile võiks kaaluda ka muid rahastamiskanalid.⁶² Neist tavapäraseim on väärtpaperite suunatud emissiooni süsteem (toimib hästi USAs), mis annab kindlustus- ja pensionifondidetoostusele võimaluse suunata kapital panga vahenduseta otse ettevõttesse. Muud kanalid on näiteks rahastamine tarneahela kaudu, varadel põhinev rahastamine, faktooring või arvete diskonteerimine, liising, äriinglid ja vastastikused laenud.

⁶¹ KOM(2011) 870 (lõplik).

⁶² Mitu liikmesriiki pakub juba VKEd ele ja keskmise kapitaliseeritusega ettevõtetele alternatiivseid rahastamisvahendeid. Saksamaal on viis börsi korraldanud 50 võlakirjaemissiooni (mille mahud jäävad tavaliselt 30 ja 100 miljoni euro vahemikku) keskmise kapitaliseeritusega ettevõtetele. Sel sügisel käivitatakse kaks uut alternatiivset turgu Prantsusmaal ja Rootsis. Itaalias avarab kauplemisvõimalusi fikseeritud tulumääraga turg, mis hõlmab ka varem noteerimata väärtpaperid. Äri-, innovatsiooni- ja kutseoskuste ministeerium Ühendkuningriigis on algatanud alternatiivsete rahastamiskanalite põhjaliku läbivaatamise, jätmata tähelepanuta ka fikseeritud tulumääraga turge.

Loetletud rahastamisvõimaluste edasiarendamine võtab aega ja eeldab usaldatavusnõuete täitmise kontrollimist reguleerija poolt. Hiljuti **finantsinstrumentide turgude direktiivi** muudatuses ettepanekuna esitatud VKEde turumärgistused võivad osutada investorite kaitse tõhustamisel väga tulemuslikeks. Vahepeal saab lühiajaliselt kasutada teatavaid elemente piiriülest äritegevust takistavate tegurite kõrvaldamiseks. Näiteks võiks esitada juhised VKEde hindamise ühtlustamiseks üle kogu ELi. Need muudaksid piiriülesed tehingud VKEde ja keskmise kapitaliseeritusega ettevõtete jaoks lihtsamaks.

ELis tehtavate pikaajaliste investeeringute rahastamise rohelises raamatus, mida esitletakse 2012. aasta lõpupoole, tegeleb komisjon üksikasjalikumalt küsimusega, kuidas lihtsustada ja mitmekesistada VKEde ja keskmise kapitaliseeritusega ettevõtete juurdepääsu rahastamisele.

Komisjon edendab parimate tavade vahetamist liikmesriikide vahel seoses VKEde ja keskmise kapitaliseeritusega ettevõtete alternatiivsete rahastamisvahenditega. Riigid, kus riskikapitaliturud on endiselt vähearenenud, peaksid riskikapitalifondide töökeskkonna läbi vaatama, et anda oma hinnang asjakohastele meetmetele, mis parandaksid suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete juurdepääsu omakapitalile. Samuti peaks äriinglitel olema piisavalt stiimuleid investeerimise atraktiivsuse suurendamiseks.

Komisjon kutsub nõukogu ja Euroopa Parlamenti üles võtma kiiresti vastu määruse ettepanekut Euroopa riskikapitalifondide kohta⁶³.

2012. aastal lõpetab komisjon piiriüleste riskikapitaliinvesteeringute maksustamisega seotud tõkete analüüsi ja esitab vajadusel ettepanekud nende investeeringute hõlbustamiseks, takistades samal ajal maksudest kõrvalehoidmist ja maksustamise vältimist.

D. Inimkapitali otsustav roll

1. Praeguste probleemidega tegelemine: töökohtade loomine

Kriisiaegsed ja -järgsed turukohandused eeldavad tihedat koostööd ELi asjaomaste poliitikavaldkondade vahel ning ELi ja liikmesriikide pingutuste ühendamist. Sellepärast on komisjon kutsunud liikmesriike üles⁶⁴ asetama rohkem rõhku töökohtade loomise poliitikale, nagu märgitud aprillikuus Euroopa Komisjoni esitatud tööhõivepaketi. Liikmesriigid peavad rohkem tähelepanu pöörama töökohtade loomise poliitikale, eelkõige uute tehnoloogiate potentsiaali ja keskkonnasäästliku majanduse kaudu ning noorte töötusele lahenduste otsimise abil. Majanduse ümberkujundamine sel viisil tõstab konkurentsivõimet ja pakub häid võimalusi töökohtade loomiseks, mis on **hädavajalik selleks, et saavutada ELi 75 %lise tööhõive eesmärk 2020. aastaks 17,6 miljoni uue töökohta abil.**

Ka konkurentsivõimeline ja tõhus tööstuspoliitika põhineb dünaamilisel tööturul ning peamine tegur selles protsessis on töötajate liikuvus. Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) muutmine Euroopa töö- ja töötajate otsimise vahendiks on kavandatud nii, et sobiva töökohta leidmine ja värbamine ELis oleks endisest lihtsam.

Kriis on näidanud, et sisemine paindlikkus võib majanduslanguse ajal olla väga tõhus vahend tööhõive säilitamiseks ja kohandamiskulude vähendamiseks. See leidis kinnitust

⁶³ KOM(2011) 860 (lõplik)

⁶⁴ COM(2012) 173 lõplik „Töövõimalusterohke majanduse taastumine”, COM(2012) 299 lõplik „Stabiilsus-, kasvu- ja tööhõivemeetmed”.

restruktureerimise rohelise raamatu⁶⁵ alase konsultatsiooni raames, kuid vaja on meetmeid, mis muudaksid tööalased üleminekud sujuvaks nii tööturu osapoolte kui ka ametiasutuste jaoks. Liikmesriigid peaksid tähelepanu pöörama töökaitsealaste õigusaktide kohandatud ja tasakaalustatud reformidele, et vähendada killustatust või panna piir ebastandardsete lepingute ülemäärasele kasutamisele ja fiktiivse füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemisele. Ametipraktika kvaliteedi parandamine Euroopas lihtsustab üleminekut õppimiselt töötamisele ja tõstab noorte tööalast konkurentsivõimet.

Tugev sotsiaalne dialoog on ühine neile riikidele, mille tööturud on kriisitingimustes paremini vastu pidanud. Sellepärast on oluline, et Euroopa ja liikmesriikide tööturu osapoolte mõttevahetus oleks järjepidevam.

Komisjon ergutab liikmesriike võtma osana riiklikest tööhõivekavadest vastu ambitsioonikas töökohtade loomise strateegia.

Euroopa tööturuasutuste võrgustiku reform EMPs aitab kaasa oskuste ja töökohavahetuste juhtimisele.

2012. aastal tuleks lõplikult välja töötada raamistik, mis kaasaks tööturu osapooled tööhõivepoliitika kavandamisse (sealhulgas ka oskuste ja väljaõppe vallas) majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta raames.

Komisjon töötab praegu välja praktika kvaliteediraamistikku, mis peaks innustama ettevõtteid looma praktikavõimalusi, mis pakuvad kvaliteetset õppesisu ja korralikke töötingimusi ning oleksid sobivaks lävepakuks tööturule sisenemisel.

2. Investeeringud oskuste täiendamisse ja koolituste läbiviimisse struktuurimuutuste lisana

Euroopa tööstuse edusammud sõltuvad tema võimest kasutada ära Euroopa inimkapitali olemasolevat ja tulevast potentsiaali, keskendudes eriti käesolevas teatises määratletud kuuele prioriteetsele tegevussuunale. Meie konsultatsioonidel on esile tõstetud **asjaolu, et tööstus omistab konkurentsivõimet tõstvatele oskustele suurt tähtsust**. Algatuse „Uute töökohtade jaoks uued oskused“⁶⁶ eksperdirühm tõi selgelt esile vajaduse ühitada haridus ja koolitus tööstusega selleks, et paremini prognoosida tulevast nõudlust oskuste järele.

Oskused on majanduskasvu, tööhõive ja konkurentsivõime seisukohalt üks olulisim tegur: nad moodustavad tootlikkuse ja innovatsiooni aluse. Oskuste tagamise osas seisab Euroopa aga silmitsi tõsiste väljakutsetega. Juba praegu pidurdavad oskuste ja vajaduste omavaheline **sobimatus** (ning mõnes liikmesriigis isegi oskuste puudumine) **majanduskasvu ja tööhõivet**. Haridussüsteem peab eelkõige kooli- ja ülikoolilõpetajatele andma oskused, mis sobivad tööstuse vajadustega. Investeeringud väljaõppesse on samuti investeerimine innovatsiooni, sest tehnika areneb edasi enamasti tänu tehastes tegutsevate oskustöölise ja inseneride järkjärgulistele uuendustele⁶⁷. Kuid uutesse oskustesse ja väljaõppesse investeerimise

⁶⁵ „Restruktureerimine ja valmisolek muutusteks: mida on eelnev kogemus meile õpetanud?“ COM(2012) 7.

⁶⁶ Uute töökohtade jaoks uued oskused: tegutseda on vaja kohe. Algatuse „Uute töökohtade jaoks uued oskused“ eksperdirühma aruanne Euroopa Komisjonile, veebruar 2010; kättesaadav võrguaadressil <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=568&langId=et>

⁶⁷ Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut mängib peamist rolli andekate inimeste toetamisel piiriülel ja inimestest lähtuva innovatsiooni edendamisel teadusuuringute, kõrghariduse ja äri

eelduseks on vajadus edasi arendada oskuste valdkonna vajaduste ja mittevastavuste jälgimise ja prognoosimise vahendeid. Euroopa tasandil töötatakse praegu selle eesmärgi saavutamise nimel välja mitut vahendit.

3. Tööjõu ja oskuste vajaduste prognoosimine ja restruktureerimise korraldamine ettevõtetes

Tööjõu ja oskuste vajaduste prognoosimine on esmatähtis iga ettevõtte jaoks; see mõjutab ettevõtete konkurentsivõimet ja pikaajalist perspektiivi olenemata tööstussektorist, milles nad tegutsevad. Seda silmas pidades võib lähimõeldud prognoosimine ja hästi ettevalmistatud restruktureerimine positiivselt mõjutada ettevõtete püsivat konkurentsivõimet ning avaldada positiivset edasikanduvat mõju muudele turgudele ja sektoritele, tõstes samal ajal töötajate tööalast konkurentsivõimet ja lihtsustades nende üleminekut uutele töökohtadele. Vastused komisjoni rohelisele raamatule „Restruktureerimine ja valmisolek muutusteks: mida on eelnev kogemus meile õpetanud?” kinnitavad, et **prognoosimine on inimkapitali investeerimisel esmatähtis**. Samas on endiselt lahendamata tööjõu ja oskuste vajaduste määratlemise ning vastavate investeeringute probleem. Kiire kasvuga VKEde suutlikkus prognoosida tööjõu ja oskuste vajadusi on võrreldes suurte äriühingutega palju piiratum. Sellest tuleneb möödapääsmatu vajadus niisugust suutlikkust suurendada ja teha inimkapitali investeerimisel mõistlikke valikuid, pidades silmas ka nende potentsiaali innovatsiooni ja majanduskasvu edendamisel Euroopas.

Et viia oskused tööturu vajadustega vastavusse, teeb komisjon järgmist:

- 1. töötab välja Euroopa mitmekeelse oskuste, pädevuste ja elukutsete klassifikatsiooni;*
- 2. edendab Euroopa valdkondlike oskuste nõuandekogude ning valdkondlike teadmiste ja oskuste ühenduste rajamist ning toetab mitme sidusrühma partnerluste loomist IKT sektoris, et leevendada sealset oskuste nappust.*

Komisjon toetab aastatel 2013–2014 Euroopa aruka energia programmiga oskuste standardiseeritud sertifitseerimiskavade kasutuselevõttu.

Komisjon toetab liikmesriike nn oskuste ümberhindamisel, pakkudes neile novembrikuu teatises poliitilisi suuniseid reformide tulemusliku rakendamise ja paremate oskuste tagamiseni viivate tõhusate haridus- ja koolitussüsteemide arendamise kohta.

IV. KOKKUVÕTE: HALDAMINE JA EESMÄRGID

Tööstuse osa ELi majanduse taastamisel kriisist võib olla väga suur. Käesolevas teatises on visandatud aktiivne tööstuspoliitika, mis võib tõsta meie konkurentsivõimet ning luua aluse Euroopa taasindustrialiseerimisele. Kavandatud meetmete eesmärk on tõhustada ja tugevdada strateegilist lähenemisviisi 2010. aastal esitatud tööstuspoliitikale.

Et tagada nende meetmete nõuetekohane rakendamine, jälgib komisjon tähelepanelikult mitut põhimuutujat.

(teadmiste kolmnurga) integreerimise abil. Teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu loob EIT kõrgharidus- ja erasektorit ühendavaid uusi karjäärirööpaid ning uuenduslikke programme erialaseks arenguks. EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade programmide peamine osa on ettevõtlus. Programmide abil saavad maailmatasemel teadlased ja üliõpilased omandada teadmisi ja suhtumist selles osas, kuidas muuta ideed uuteks ärivõimalusteks.

1. Investeerimine

- *Kapitali kogumahutus põhivarasse moodustas 2011. aastal 18,6 % SKPst. Enne kriisi, 2007. aastal, saavutas see 21,25 % SKPst. Meie tootlikkuse tõstmiseks vajalikud investeeringud peaksid olema 2015. aastal samal tasemel kriisieelsete investeeringutega ning investeeringute keskmine tase peaks aastani 2020 ületama 23 %. Investeeringud seadmetesse jäävad praegu 6 ja 7 % vahele SKPst. Tootlikkuse tõstmiseks ja uute tehnoloogiate juurutamiseks peaksid need saavutama kriisieelse taseme ja pidevalt kasvama, ulatudes aastani 2020 üle 9 % SKPst.*

2. Siseturukaubandus

- *Siseturul kauplemise tase on praegu veidi alla 21 % SKPst⁶⁸. Uuendatud siseturul peaks tase 2020. aastaks saavutama 25 %.*

3. VKEd

- *Komisjoni digitaalarengu tegevuskavaga seotud juhtalgatuse kohaselt peaks e-kaubandusega tegelevate väikeettevõtete osakaal tõusma 2015. aastaks 33 %-ni. Nende VKEde osakaal, kes eksportisid siseturu piires, oli 2009. aastal läbiviidud uuringu kohaselt 25 %⁶⁹. Keskpikk eesmärk on luua sellised tingimused, mis võimaldaksid VKEde võrdväärse esindatuse nii kolmandate riikide turgudel kui ka siseturul.*

Nende eesmärkide saavutamine võimaldab liidul taasindustrialiseerida, tõstes tööstuse osa SKPst praeguselt tasemelt (umbes 16 %) lausa 20 %lisele tasemele aastal 2020.

Tööstuspoliitika edusammud sõltuvad paljuski meie **võimest kasutada ära koosmõjusid. Ühenduse põhimõtted peavad olema nõuetekohaselt kooskõlastatud ja sünkroniseeritud.** ELi tegevusi olulistes valdkondades, mis aitavad kaasa strateegia „Euroopa 2020” eesmärkide saavutamisele (näiteks investeeringud infrastruktuuridesse, teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni, digitaalarengu tegevuskava väljatöötamine, oskuste ja tööhõivega seotud poliitikameetmed, kaubandus- ja investeerimispoliitika, siseturupoliitika, konkurentsipoliitika, transpordi- ja merenduspoliitika, energia-, keskkonna- ja kliimapolitiika) kooskõlastatakse üksikasjalikult tööstuspoliitikas toimuvate arengutega. Meie edusammude ulatus sõltub suuresti meie võimest ühendada jõud kõigis nimetatud valdkondades.

Koostoimet ELi juhtimisel võetavate meetmete ja liikmesriikide tööstuspoliitika vahel tuleb parandada. Ühtekuuluvuspoliitika uued vahendid aastateks 2014–2020 aitavad liikmesriikidel konkurentsivõimet tõsta. Vaja läheb aruka spetsialiseerumise strateegiat, mis on eeltingimus Euroopa Regionaalarengu Fondi vahendite kasutamiseks temaatilise eesmärgi „Teaduse, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamine” kohaselt (eriti VKEdes). Strateegia hõlmab enamikku investeerimisprioriteete, mis on käesolevas teatises esitatud kui prioriteetsed tegevusvaldkonnad. Liikmesriigid peaksid järgima Euroopa Ülemkogu poolt juunis heaks kiidetud riigipõhistes soovitusetes määratletud reforme.

Tööstuspoliitika rakendamine eeldab ka **tõhusamat Euroopa haldusstruktuuri**. Selle loomisel on 2010. aasta teatise avaldamisest saati juba edusamme tehtud:

⁶⁸ Allikas: Eurostat „Statistics in focus”, 3/2012.

⁶⁹ Ettevõtluse ja tööstuse peadirektoraat „Uuring VKEde rahvusvahelistumise kohta”, 2010.

- Saavutatud on tihedam koostöö liikmesriikidega Euroopa poolaasta väljatöötamise kaudu, samuti konkurentsivõime ja tegevuskavade korrapärane järelevalve ELi ja liikmesriikide tasandil Lissaboni lepingu artiklis 173 sätestatud menetluse abil. Uuest häd tavaid käsitlevate projektide seeriast esimene, võtmetehnoloogiate alane projekt, on lõpule viidud. Sellele järgneb välismaiste otseinvesteeringute projekt.
- Komisjoni uute ettepanekute konkurentsivõime tagamise kontroll on edukalt mõjuhindamisprotsessi kaasatud.

Arenguruumi on veel haldamise parandamise osas.

- *Konkurentsivõime ja kasvu kõrgetasemelise töörühma abiga hindab konkurentsivõime nõukogu igal aastal struktuurireformide elluviimist ja konkurentsivõime tõstmise tööstuspoliitiliste meetmete tõhusust, et tagada nende sobivus Euroopa poolaastaga.*
- *VKEde saadikud annavad iga-aastaselt Euroopa poolaasta raames aru sellest, kui tõhusad on riikliku ja ELi tasandi meetmed, mida on VKEde konkurentsivõime tõstmiseks vastavates riikides võetud.*
- *Esimesel võimalusel luuakse prioriteetsete tegevussuundade töörühmad. Nad annavad kord aastas aru konkurentsivõime nõukogule. Töörühmad võtavad oma töös arvesse ka teavet, mis saadakse struktuurifondide kavandamisel.*
- *Komisjon kutsub piirkondi üles töötama välja aruka spetsialiseerumise teadus- ja innovatsioonistrateegiaid, et anda oma panus käesoleva teatise eesmärkide saavutamisse. Strateegiad tuleb välja töötada tihedas koostöös erasektoriga ning teadusuuringute ja innovatsiooni osalistega, et määratleda teadmispõhiste investeeringute esmatähtsad strateegilised valdkonnad.*
- *Vaja on teha veel täiendavaid jõupingutusi selleks, et tagada ühenduse vahendite (näiteks „Horisont 2020” ja COSME) kasutamine koos struktuurifondide ja liikmesriikide rahaliste vahenditega eelkõige eesmärgiga viia ellu ulatuslikke investimisprojekte, sealhulgas näidis- ja katseprojekte.*

Lisa: tööstuspoliitika teatise peamised meetmed			
	Vahend	Põhimeede	Komisjoni ettepanek
Uutesse tehnoloogiatesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute hõlbustamine			
1	Prioriteetsed tegevussuunad	Võtta koos tööstuse ja liikmesriikidega meetmeid tootmise ja turgude kiireks arendamiseks -keskkonnasäästliku tootmise jaoks mõeldud arenenud tootmistehnoloogiate turud -progressi võimaldavate tehnoloogiate turud -bioressursipõhiste toodete turud -säästev tööstuspoliitika, ehitus ja toormaterjalid -keskkonnahoidlikud sõidukid -arukad võrgud	Enne 2012. aasta lõppu luuakse spetsiaalsed töörühmad, et määratleda iga tegevussuuna jaoks tegevuskavad.
2	Kaasnevad meetmed	<i>Tagada lihtsustatud, prognoositav ja stabiilne õiguslik raamistik uute toodete ja teenuste jaoks, mis hõlmaks ka asjakohaseid standardeid ja sertifitseerimist.</i>	<i>Lisameetmeid võetakse 2013. aastal standardimise, infrastruktuuride edendamise ja digitaalse turu vallas</i>
Juurdepääs turgudele			
3	Kaupade siseturu parandamine	Siseturgu käsitlevate õigusaktide lihtsustamine ja parem järelevalve eesmärgiga muuta need stabiilsemaks ja prognoositavamateks. Kodanike tõhusam kaitsmine nõuetele mittevastavate toodete eest ja õiglased turutingimused.	<i>Võtta 2012. aasta lõpuks vastu tooteohutuse ja turujärelevalve pakett, mis koosneks üldise tooteohutuse muudetud direktiivist, uuest turujärelevalve määrusest ja teatisest, mis käsitleb turujärelevalve mitmeaastast tegevuskava aastateks 2012–2015.</i> <i>Kaupade siseturu reformi</i>

			<i>rakenduskava koostatakse 2013. aastal</i>
4	Toimivuskontroll	<i>Konkurentsivõime seisukohalt kõige tähtsamate strateegiate elluviimise ja vastastikuse toime ühtsuse parandamine.</i>	<i>Alumiiniumi ja naftat töötlevate tööstuste toimivuskontroll alates 2012. aastast.</i>
5	Ettevõtlus	<i>Ettevõtlust toetavate meetmete ja raamtingimuste parandamine ning meetmed digitaaltehnoloogiate ja e-kaubanduse juurutamise stimuleerimiseks</i>	<i>Esitada ettevõtluse tegevuskava, milles on soovitud liikmesriikidele. 2012. aasta november.</i>
6	Intellektuaalomand	Kaaluda meetmete võtmist selleks, et suurendada läbipaistvust ja parandada intellektuaalomandi õiguste käsitlemist standardimises. Toetada VKEsid intellektuaalomandi õiguste kaitsmisel ja tõhusal kasutamisel kolmandates riikides, sealhulgas Kagu-Aasia Maade Assotsiatsiooni (ASEANi) ja Mercosuri riikides	Luuakse uued intellektuaalomandi õiguste kasutajatoed VKEde abistamiseks, mis alustavad tööd 2013. aastal.
7	Toorained	Arendada edasi nn toorainediplomaatiat ning edendada rahvusvahelist regulatiivset koostööd ja normide ühtlustamist eriti suhetes naaberriikidega, et täiendada uute toodete ja tehnoloogiate turgude loomist.	Varasematel missioonidel alla kirjutatud lepingute elluviimine ja edasiarendamine ning uued missioonid Marokos ja Tuneesias, mis algavad 2012. aasta novembris.

Juurdepäas finants- ja kapitaliturgudele			
8	VKEd	<i>Lihtsustada ja tõhustada finantsinstrumente, millega toetatakse VKEd innovatiivset tegevust.</i> <i>Parandada ja mitmekesistada reaalmajanduse juurdepääsu rahastamisele.</i>	<i>EIP kapitali suurendamisega luuakse lisavahendid laenuandmisvõime tõstmiseks, mis tehakse kättesaadavaks 2013. aastal. Ettepanekud esitatakse ELis tehtavate pikaajaliste investeeringute rahastamise rohelise raamatu (mille valmimist oodatakse 2012. aasta lõpuks) järeltuste alusel.</i>
9	Arukas spetsialiseerumine	<i>Liikmesriigid saavad majanduskasvu ja töökohtade loomise hoogustamiseks tulemuslikult kasutada struktuuri- ja ühtekuuluvusfonde, mida tugevdab nn aruka spetsialiseerumise kontseptsioon. Struktuurifondide praeguse programmiperioodi (2007–2013) raames peaksid liikmesriigid kasutama iga võimalust suunata olemasolevad ressursid innovatsiooni investeerimisse.</i>	Uue ühtekuuluvuspoliitika sätted 2014–2020 mitmeaastase finantsraamistiku ning programmide COSME ja „Horisont 2020” väljatöötamiseks.
Inimkapitali otsustav roll			
10	Oskused ja väljaõpe	Viia omavahel vastavusse oskused ja tööturu vajadused Euroopa mitmekeelse oskuste, pädevuste ja elukutsete klassifikatsiooni väljatöötamise abil.	Euroopa valdkondlike nõuandekogude ning valdkondlike teadmiste ja oskuste ühenduste loomine; mitme sidusrühma partnerluste loomine IKT sektoris, et leevendada sealset oskuste nappust. (2013) EURESi muutmine üleeuroopaliseks töö- ja töötajate otsimise vahendiks. Praktika

			kvaliteediraamistiku loomine, mis ergutaks ettevõtteid noortele praktikakohti pakkuma.
--	--	--	---